

Ämnesprov, läsår 2014/2015

Samhällskunskap

Bedömningsanvisningar

Årskurs

9

Bedömningsanvisningar delprov A och delprov B, ämnesprov i samhällskunskap årskurs 9 2015

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik,
Göteborgs universitet, utarbetar på uppdrag av
Skolverket de nationella proven i samhällskunskap.

Projektledare:
Arne Löfstedt
arne.lofstedt@gu.se

Provansvarig åk 9:
Anette Johansson
anette.johansson.3@gu.se

Provkonstruktörer:
Stefan Adler
Petter Bergenstråhle
Jasmine Bylund
Mari Felldén
Karin Gardell
Anders Hellquist
Kristoffer Larsson
Lotten Norlin
Ida Rudell

Institutionen för pedagogik och specialpedagogik
Göteborgs universitet
Box 300
405 30 Göteborg

Ansvarig på Skolverket:
Mats Olsson
Enheten för prov och bedömning
mats.olsson@skolverket.se

Referensgrupp:
Per-Åke Andersson, Handelshögskolan,
Göteborgs universitet
Cyro Banega, Institutionen för sociologi,
Göteborgs universitet
Rutger Lindahl, Statsvetenskapliga institutionen,
Göteborgs universitet

Innehållsförteckning:

Läsanvisning till bedömningsanvisningarna för delprov A och B...4	
Hur går bedömningen till?.....4	4
Delprovets utgångspunkter.....5	5
Sammanställning av nivåer och delkunskapskrav.....7	7
Bedömningsanvisningar till delprov A.....8	8
Bedömningsanvisningar till delprov B.....34	34
Resultatsammanställning.....64	64
Provbetyg.....64	64
Formulär för resultatrapportering version 1.....70	70
Formulär för resultatrapportering version 2.....71	71

Läsanvisning till bedömningsanvisningarna för delprov A och delprov B

Hur går bedömningen till?

Arbetet med bedömning av elevernas lösningar på uppgifterna sker med hjälp av bedömningsanvisningarna. För att öka likvärdigheten i bedömningen ska utgångspunkten vara den matris som tydliggör progressionen och som finns vid varje uppgift. Det är med hjälp av den du som lärare får stöd i din bedömning. De exempel på svar som finns för de olika nivåerna är tänkta att synliggöra vad nivåbeskrivningarna kan innebära när du som lärare blir osäker på något av dina elevers svar.

Till varje uppgift finns en bedömningsanvisning med ett antal rubriker. De ser olika ut beroende på uppgiftsformatet.

Öppna uppgifter:

- Uppgiftsformulering
- Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet
- Bedömningsaspekter
- Beskrivning av progressionen
  - nivåbeskrivningar
  - exempel på svar
  - kommentar till elevexemplet

Uppgifter med strukturerade svarsformat (fyll i, matchning, med mera):

- Uppgiftsformulering och rätta svar
- Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet
- Beskrivning av progressionen
- Bedömningsanvisning
  - Om uppgiften också innehåller korta motiverande svar, så finns elevexempel på de nivåer som uppgiften avser att bedöma.

Alla elevexempel är autentiska och vid de uppgifter där det förekommer listor på t.ex. vanliga samband, relevanta fördelar är de tagna från elevsvar även om de inte är skrivna som citat.

Varje uppgift ger eleven möjlighet att visa/samla belägg för någon eller flera nivåer. Eleven kan i de olika uppgifterna visa belägg för nivå E, eller nivå E och C, eller nivå E, C och A.

I elevhäftet uttrycks detta som:

Uppgiften ger möjlighet för eleven att visa belägg för nivå E

Uppgiften ger möjlighet för eleven att visa belägg för nivå E och C

Uppgiften ger möjlighet för eleven att visa belägg för nivå E, C och A

Om en elev på en uppgift visat belägg för nivå A så har eleven också visat belägg för nivå E och C.

För att svaret ska nå exempelvis nivå C måste alla för uppgiften aktuella bedömningsaspekter motsvara nivå C. Om någon enskild aspekt, exempelvis begreppsanvändning, bedöms nå nivå A bedöms svaret som helhet motsvara nivån där alla aspekter är uppnådda.

Summeringen av visade belägg för de olika nivåerna ger det provbetyg som eleven erhåller. Mer om detta kan du läsa på sidan 64-65.

Elevens resultat skrivs in i någon av resultatsammanställningarna som finns i slutet på elevhäftet delprov B och i slutet av detta häfte som kopieringsunderlag.

På sidan 7 finns en sammanställning av vilka nivåer och delkunskapskrav som alla uppgifter i de båda delproven prövar.

Delprovets utgångspunkter

Tillsammans prövar delprov A och delprov B fyra av de sex delkunskapskrav som kunskapskraven i samhällskunskap är uppbyggda av. Här nedan återfinns alla sex delkunskapskrav utan progressionsuttryck (d.v.s. utan de progressionsuttryck som särskiljer betygsnivåerna, de märks här ut med *). Delkunskapskrav 4 saknar progressionsuttryck.

Delkunskapskrav 1

Eleven har * kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då * samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett * fungerande sätt.

Delkunskapskrav 2

Eleven kan föra * resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då * samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Delkunskapskrav 3

Eleven kan undersöka elevnära samhällsfrågor ur olika perspektiv och beskriver då * samband med * underbyggda resonemang. Eleven värderar och uttrycker olika ståndpunkter i några samhällsfrågor med * resonemang och * underbyggda argument och kan då i * utsträckning växla mellan olika perspektiv.

Delkunskapskrav 4

Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.

Delkunskapskrav 5

Eleven har * kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra * resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Delkunskapskrav 6

Eleven kan söka information om samhället och använder då olika källor på ett * fungerande sätt och för * underbyggda resonemang om informationens och källornas trovärdighet och relevans.

Ämnesprovet i samhällskunskap årskurs 9 2015 avser att pröva elevernas kunskaper mot delkunskapskraven 1, 2, 4 och 5. Innehållet är spritt över det centrala innehållet. Inget enskilt ämnesprov kommer att pröva alla delkunskapskrav, men över tid avser ämnesprovet i samhällskunskap att pröva alla.

För att kunna uttala sig om elevernas kunskaper inom de delkunskapskrav som ämnesprovet är avsett att pröva, måste man ha ett större antal uppgifter på liknande områden. Det behövs således ett antal uppgifter av olika format inom samma område. Detta innebär också till att vi inte prövar alla delkunskapskrav i ett enskilt ämnesprov.

I de olika uppgifternas bedömningsanvisningar används bedömningsaspekter för att särskilja de olika nivåerna. I bedömningsanvisningarna uttrycks ofta kvalitén i resonemangen utifrån tre aspekter, genom antal (t.ex. minst två förklaringar), genom förtydliganden – oftast i form av exempel eller fakta – samt genom fördjupningar – oftast i form av jämförelser eller perspektivbyten. Antalet kan visa på ”bredd” i elevens kunskaper, förtydliganden och fördjupningar kan visa på ”djup”. I bedömningsanvisningarna är dessa tre aspekter åtskilda för att möjliggöra att enklare resonemang visar på en viss bredd men saknar djup. I mer utvecklade svar förväntas att bredden också motsvaras av djup i större omfattning.

För delkunskapskrav 4 krävs det inte olika kvalitativa nivåer i elevernas svar. Här förväntas eleven redogöra och ge exempel på en nivå som motsvarar E, då delkunskapskravet är progressionslöst.

De fyra delkunskapskraven som provas beskrivs på följande sätt när progressionsuttrycken är med. Delkunskapskrav 4 innehåller inga progressionsuttryck.

Betyget E	Betyget C	Betyget A
<p>Delkunskapskrav 1 Eleven har grundläggande kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak fungerande sätt.</p>	<p>Delkunskapskrav 1 Eleven har goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då förhållandevis komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett relativt väl fungerande sätt.</p>	<p>Delkunskapskrav 1 Eleven har mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett väl fungerande sätt.</p>
<p>Delkunskapskrav 2 Eleven kan föra enkla resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.</p>	<p>Delkunskapskrav 2 Eleven kan föra relativt väl utvecklade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då förhållandevis komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.</p>	<p>Delkunskapskrav 2 Eleven kan föra välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.</p>
<p>Delkunskapskrav 4 Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.</p>	<p>Delkunskapskrav 4 Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.</p>	<p>Delkunskapskrav 4 Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.</p>
<p>Delkunskapskrav 5 Eleven har grundläggande kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.</p>	<p>Delkunskapskrav 5 Eleven har goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra utvecklade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.</p>	<p>Delkunskapskrav 5 Eleven har mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.</p>

På nästa sida följer en redovisning av vilka delkunskapskrav uppgifterna är avsedda att pröva och vilka nivåer elevsvaren kan nå.

Sammanställning av nivåer och delkunskapskrav

Delprov A	Uppgiften prövar för nivå			Uppgiften prövar delkunskapskrav			
	E	C	A	Dkk 1	Dkk 2	Dkk 4	Dkk 5
A1	X					X	
A2	X					X	
A3	X	X	X		X		
A4	X	X	X	X			
A5	X	X	X	X			
A6	X					X	
A7	X	X	X				X
A8	X	X	X				X
A9	X	X		X			
A10	X	X	X		X		
A11	X	X		X			
A12	X	X	X		X		
A13	X	X			X		
A14	X	X		X			

Delprov B	Uppgiften prövar för nivå			Uppgiften prövar delkunskapskrav			
	E	C	A	Dkk 1	Dkk 2	Dkk 4	Dkk 5
B1	X	X		X			
B2	X	X	X	X			
B3	X	X	X		X		
B4	X	X	X	X			
B5	X	X	X		X		
B6	X	X	X	X			
B7	X					X	
B8	X	X	X				X
B9	X	X					X
B10	X	X	X	X			
B11	X	X	X	X			
B12	X	X	X				X
B13	X	X	X	X			
B14	X	X	X				X

Huvuddelen av de följande sidorna utgörs av bedömningsanvisningarna för de enskilda uppgifterna. Resultatsammanställningen och hur provbetyget tas fram finns på sidan 64-65. Läs dessa sidor innan elevsvaren bedöms.

Resultatsammanställningen för delprov A och delprov B finns också i slutet på elevhäftet för delprov B, där läraren kan föra in respektive elevs resultat.

A1 Att bryta mot de mänskliga rättigheterna

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka av följande påståenden **bryter mot FN:s mänskliga rättigheter**?
Sätt kryss för de **3** påståenden som **bryter** mot de mänskliga rättigheterna.
Om du sätter ut fler än 3 kryss räknas uppgiften som ogiltig.

- Du har rätt till frihet och att skapa din framtid.
- Du har rätt att få äga saker.
- Du har rätt att tillhöra en nationalitet.
- Ditt land har rätt att döma dig till dödsstraff om du har begått ett grovt brott.
- Du får tillhöra och utöva den religion du vill.
- Dina föräldrar har rätt att avgöra vem du ska gifta dig med.
- Du har rätt att delta i ett lands beslut direkt eller genom val.
- Du erbjuds inte möjlighet att gå i grundskola.
- Om du anklagas för ett brott ska du anses oskyldig tills skulden bevisats i en rättegång.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 4

Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.

Beskrivning av progressionen

Delkunskapskravet är progressionslöst vilket innebär att om eleven markerar ett visst antal korrekta påståenden ges belägg för nivå E.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev fyller i fler än tre kryss utfaller inget belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
2 - 3	E

A2 Mänskliga rättigheter i krig

Uppgiftsformulering

Runt omkring i världen pågår just nu flera olika väpnade konflikter. I krig kränks de mänskliga rättigheterna på många olika sätt.

Skriv ner två åtgärder som FN kan besluta om för att förhindra att de mänskliga rättigheterna kränks.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 4

Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.

Bedömningsaspekter

- i vilken utsträckning svaret innehåller åtgärder som FN kan vidta för att förhindra kränkning av de mänskliga rättigheterna.

Beskrivning av progressionen

Delkunskapskravet är progressionslöst vilket innebär att om eleven anger minst två relevanta åtgärder ges belägg för nivå E.

Belägg för nivå E	
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta åtgärder som FN skulle kunna vidta för att förhindra att mänskliga rättigheter kränks.	
Exempel på relevanta åtgärder <ul style="list-style-type: none"> • skicka FN-soldater • olika former av sanktioner • medla • hjälpa genom att ge vatten, mat, skydd	Elevernas svar berör ofta krigssituationer. Om eleven beskriver åtgärder som inte handlar om agerande vid krig, men som syftar till att hindra kränkning av mänskliga rättigheter bedöms svaret som korrekt.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte två relevanta åtgärder som FN skulle kunna vidta för att förhindra kränkning av mänskliga rättigheter.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst två** relevanta åtgärder som FN skulle kunna vidta för att förhindra att mänskliga rättigheter kränks.

Exempel på svar

FN kan skicka trupper till länderna som behöver hjälp. FN kan också skicka mediciner, bandars och sånna grejor för att Hjälpa dom personer som är skadade. FN kan också prata med landets ledare för att dom ska ta en vapenvila.

Kommentar

Svaret innehåller tre åtgärder som bedöms som relevanta: skicka trupper till de länder som behöver hjälp, skicka olika typer av medicinska förnödenheter samt prata med ledarna i landet för att försöka få en vapenvila till stånd.

A3 "Det har blivit bättre i världen"

Uppgiftsformulering

Resonera om vilka orsaker det kan finnas till att läget i världen har blivit så mycket bättre.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre
- i vilken utsträckning svaret innehåller förtydliganden med hjälp av exempel, fakta, paralleller eller konsekvensbeskrivningar

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst tre relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre. • Minst två sambandsbeskrivningar förtydligas med exempel, fakta, paralleller eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst fyra relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre. • Minst tre sambandsbeskrivningar förtydligas med exempel, fakta, paralleller eller konsekvensbeskrivningar.
Exempel på relevanta samband <ul style="list-style-type: none"> • globalisering-handel • globalisering-kunskapsutbyte • kunskap kring hälsa, vaccination, bättre sjukvård		<ul style="list-style-type: none"> • kunskap kring odling, jordbruk • färre krig • bättre teknik • utbildning

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inget relevant samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre.

Exempel på svar

Det finns olika anledningar, men en stor anledning är att människorna är mer välmående. Det finns bättre sjukvård och en större del av befolkningen har tillgång till mat, vatten och tak över huvudet. Många länder har gått från diktatur till demokrati vilket givit folken rättigheter. Innan har vi också krigat vilket försämrar läget för hela befolkningen.

Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta samband: ”bättre sjukvård”, ”tillgång till mat, vatten och tak över huvudet” och demokratiska rättigheter. Eleven ger exempel: ”många länder har gått från diktatur till demokrati vilket givit folken rättigheter” men det förtydligar inte sambandet.

Eleven skriver också att ”innan har vi också krigat”, detta bedöms som för vagt uttryckt för att kunna räknas som ett relevant samband.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre.
- **Minst två** sambandsbeskrivningar förtydligas med exempel, fakta, paralleller eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Sjukvården och förmågan att bevara folks hälsa har förbättrats. Kunskapen är större kring sjukdomar och hur vi ska motverka dem och det leder till bättre hälsa och ökad livslängd. Världen har också blivit mer och mer globaliserad - länder gynnar varandras ekonomi genom att handla och göra affärer över gränserna och bidrar därför till bättre ekonomi. Globaliseringen har också gett oss större inblick i varandras länder och levnadssätt och på så sätt kan vi ta del av varandras kunskaper, hjälpa och lära oss av varandra.

Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre: bättre sjukvård, globalisering med ökad handel och globalisering med ökat kunskapsutbyte med andra länder.

Sambandet om sjukvård förtydligas genom att eleven skriver att kunskaper kring sjukdomar och hur vi kan motverka dem leder till bättre hälsa och ökad livslängd. Eleven förtydligar dessutom sambandet om globalisering och ökad handel genom att skriva hur gränsöverskridande handel bidrar till bättre ekonomi. Sambandet om globaliseringen som möjliggörare av kunskapsutbyte förtydligas också genom att eleven skriver: ”på så sätt kan vi ta del av varandras kunskaper, hjälpa och lära oss av varandra”.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst fyra** relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre.
- **Minst tre** av sambandsbeskrivningar förtydligas med exempel, fakta, paralleller eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Globaliseringen har gjort mycket för världen idag. Handel mellan länder har lyft annars extremt fattiga nationer och hjälpt dem att bygga upp sig själva.

Med åren har även mycket forskning gjort att vi inte längre har mycket sjukdomar som hotar oss, och vi försöker dela med oss av vaccin till våra bröder och systrar runt om i världen.

Forskning och erfarenhet har också gett oss kunskap om jordbruk och boskap. Idag kan vi odla fram enorma mängder mat som ger mycket mer näring än den man kunde odla på den tiden, mer näring ger oss starkare och motståndskraftigare kroppar.

Även, idag så har världen dragit ner på stora krig så som de som skedde i Europa mellan 1920-1945, och på så vis har kunnat satsa mer på människors välbefinnande hellre än andra människors död.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta samband som förklarar varför läget i världen har blivit bättre: handeln mellan länder, mer kunskap kring sjukdomar, mer kunskap om jordbruk och boskap och färre krig (än som var i Europa kring 1920-1945). Samtliga samband förtydligas. Det samband som rör globalisering och handel förtydligas genom att eleven skriver att länder har kunnat: ”bygga upp sig själva”. Sambandet om ökade kunskaper kring sjukdomar förtydligas genom eleven skriver att de medicinska upptäckterna spridits till andra länder: ”vi försöker dela med oss av vaccin till våra bröder och systrar runt om i världen”. Sambandet som berör kunskaper inom jordbruk förtydligas genom att beskriva vad dessa kunskaper i sin tur inneburit för människors hälsa och välmående: ”Idag kan vi odla fram enorma mängder mat som ger mycket mer näring än den man kunde odla på den tiden, mer näring ger oss starkare och motståndskraftigare kroppar”. Sambandet som berör färre krig i Europa förtydligas genom att eleven skriver att välbefinnande och välbefinnande har kunnat prioriteras: ”har kunnat satsa mer på människors välbefinnande hellre än andra människors död”.

A4 Flickors utbildning

Uppgiftsformulering

På vilka sätt kan utbildning vara en väg ut ur fattigdom för flickor?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor
- med vilken komplexitet sambanden beskrivs

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor. • Sambandet som beskrivs är enkelt och i ett led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor. • Minst ett av sambanden är i flera led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor. • Minst två av sambanden är i flera led.
Exempel på relevanta samband <ul style="list-style-type: none"> • utbildning ökar möjligheterna till arbete och därmed inkomst • utbildning ökar möjligheterna att kunna ta del av information • utbildning ökar möjligheterna att engagera sig politiskt • utbildning ökar möjligheterna att bidra till att landet utvecklas		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte något relevant samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor.
- Sambandet som beskrivs är enkelt och i ett led.

Exempel på svar

För att få chansen att lära sig saker som är bra att ha kunskaper om. Och därför få riktiga jobb och tjäna sina egna pengar.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant samband som förklarar hur utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor. Det kan leda till jobb så de kan tjäna sina egna pengar. Det visas genom: ”För att få chansen att lära sig saker som är bra att ha kunskaper om. Och därför få riktiga jobb och tjäna sina egna pengar.” Sambandet bedöms vara i ett led då ”tjäna sina egna pengar” räknas in i vad det innebär att ha ett arbete.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor.
- **Minst ett** av sambanden är i flera led.

Exempel på svar

För att om fattiga flickor skulle kunna få utbildning och lära sig saker så skulle dom kunna få jobb och tillslut börja tjäna pengar, dom skulle kunna få jobba med nått dom skulle vilja göra, sen skulle dom kunna fortsätta lära ut till dom andra flickorna.

Kommentar

Eleven beskriver ett relevant samband som förklarar hur utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor, de får lära sig saker som gör att de kan få ett arbete och tjäna pengar. Sambandet beskrivs i flera led då eleven även förklarar att ”dom” sedan i sin tur kan ”lära ut till dom andra flickorna”, detta är även ett exempel på hur höjd utbildningsnivå skapar möjlighet att sprida kunskap till fler.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband som förklarar varför utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor.
- **Minst två** av sambanden är i flera led.

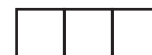
Exempel på svar

Flickor som får gå i skolan blir attraktivare på arbetsmarknaden. För att få jobb med högre lön krävs det utbildning. Om man kan läsa och skriva kan man förstå information bättre och inte bli lurad av avtal. Man kan också göra egna studier när man kan läsa och skriva. Det blir lättare att engagera sig politiskt och ändra sin situation.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta samband som beskriver hur utbildning kan vara en väg ut ur fattigdom för flickor: utbildning kan leda till arbete, läs- och skrivkunighet gör att det underlättar möjligheten att ta del av information samt att de kan göra egna studier och utbildning ökar möjligheterna att engagera sig politiskt. Två samband beskrivs i flera led, om man kan förstå information bättre kan man undvika att bli lurad av avtal och ett politiskt engagemang kan göra att man kan hjälpa till att förändra sin situation.

A5 Flickors utbildning, forts.

Uppgiftsformulering

Beskriv vad som kan hindra flickor i vissa länder från att få gå i skolan.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter:

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband som förklarar vad som kan hindra flickor att få gå i skolan
- i vilken utsträckning sambandsbeskrivningarna förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband som förklarar vad som kan hindra flickor att få gå i skolan.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband som förklarar vad som kan hindra flickor att få gå i skolan. • Minst en sambandsbeskrivning förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband som förklara vad som kan hindra flickor att få gå i skolan. • Minst två sambandsbeskrivningar förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
Exempel på relevanta samband <ul style="list-style-type: none"> • samband som berör ekonomisk struktur: familjen har inte råd, flickorna måste hjälpa till hemma, flickorna måste arbeta. • samband som berör social struktur: synen på kvinnor, traditioner, flickorna får barn tidigt. • samband som berör politisk struktur: landets styrelseskick, landet saknar fungerande styrning och lagar, kvinnorna har inte samma rättigheter som männen. Observera att eleven kan ha flera samband inom samma struktur.		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inget relevant samband som kan förklara vad som kan hindra flickor från att gå i skolan.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband som förklarar vad som kan hindra flickor att få gå i skolan.

Exempel på svar

Vissa flickor måste arbeta istället för att gå i skolan. Annars har familjen inte råd med förnödenheter så som mat, kläder och hus.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant samband som förklarar varför flickor kan hindras från att gå i skolan: "Vissa flickor måste arbeta istället för att gå i skolan". Sambandsbeskrivningen förtydligas genom att eleven förklarar konsekvenser av vad som skulle kunna hända om flickorna inte arbetade istället för att gå i skolan: "Annars har familjen inte råd med förnödenheter så som mat, kläder och hus". Observera att ett förtydligande inte är ett krav för nivå E.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband som förklarar vad som kan hindra flickor att få gå i skolan.
- **Minst en** sambandsbeskrivning förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Det kan vara att man inte har råd med det. I vissa länder är det som nästan bestämt att en flicka/kvinna ska vara hemmafru. Ta hand om huset/barnen och laga mat. Kvinnor i många länder har inte lika många rättigheter som män och anses inte få gå i skolan.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta samband som förklarar varför många flickor hindras från att gå i skolan: man har inte råd samt att kvinnor har färre rättigheter än män. Sambandet om kvinnors rättigheter förtydligas med hjälp av exempel om vad kvinnan får göra: ”ta hand om huset/barnen och laga mat”.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband som förklara vad som kan hindra flickor att få gå i skolan.
- **Minst två** sambandsbeskrivningar förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Speciellt män förbjuder det, flickor är mindre värda, duger inte eller klarar inte av det enligt dem. Men de har bara det övertaget för att de inte låter flickor utbilda sig, de vet inte bättre än så. De hindrar flickor från att utbilda sig just för att kunna säga att de har mer makt, vilket inte är så konstigt då. Om flickorna skulle få utbilda sig skulle de få mer makt eftersom de själva skulle förstå att mannen i samhället trycker ned dem bara för att själva få mer makt. Även den ekonomiska biten kan ställa till det för många flickor, det kostar oftast pengar att utbilda sig och inte alla familjer kan då erbjuda sina döttrar det. Men alla barn oavsett kön ska ha rätt att gå i skolan. Alla har rätt att utbilda sig! Det är därför det kan bli vissa skillnader i samhället eftersom utbildningsnivån kan skilja sig något enormt mellan olika ”klasser”.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta samband: den sociala strukturen där männen har mer makt än kvinnorna samt den ekonomiska. Båda sambandsbeskrivningarna förtydligas med exempel och fakta. När det gäller social struktur visar eleven detta genom att skriva att det ligger i männens intresse att bibehålla rådande läge där flickor inte erbjuds utbildning. Sambandet om ekonomi förtydligas genom att visa att skolgången kan kosta pengar och att familjen inte prioriterar sina döttrars utbildning då.

A6 Nationella minoriteter

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka är Sveriges 5 nationella minoriteter?

Sätt kryss vid de rätta alternativen. Om du sätter ut fler än 5 kryss räknas uppgiften som ogiltig.

- judar
- kurder
- romer
- katoliker
- samer
- tornedalingar
- sverigefinnar
- somalier
- muslimer
- papperslösa flyktingar
- palestinier

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 4

Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.

Beskrivning av progressionen

Delkunskapskravet är progressionslöst vilket innebär att om eleven markerar ett visst antal korrekta påståenden ges belägg för nivå E.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev fyller i fler än fem kryss utfaller inget belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
3 - 5	E

A7 För- och nackdelar med demokratiskt beslutsfattande

Uppgiftsformulering

Demokrati är bland annat en form för gemensamt beslutsfattande.
Resonera om fördelar och nackdelar med ett demokratiskt sätt att fatta beslut.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 5

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta för- och nackdelar med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant för- eller nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant fördel och minst en relevant nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt. • Svaret innehåller minst ett exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning som förtydligar fördelen eller nackdelen	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant fördel och minst en relevant nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt. • Svaret innehåller minst två exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar som förtydligar fördelen och nackdelen.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant för- eller nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant för- eller nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt.

Exempel på svar

En fördel är att alla får vara med och bestämma. Nackdel är att det inte alltid blir som man vill.

Kommentar

Svaret innehåller en relevant fördel och en relevant nackdel med demokrati. Fördelen: ”alla får vara med och bestämma” och nackdelen ”det inte alltid blir som man vill”.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant fördel **och minst en** relevant nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt.
- Svaret innehåller **minst ett** exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning som förtydligar fördelen **eller** nackdelen

Exempel på svar

”Fördelar: Alla har chans att säga vad de tycker, sina åsikter och vara en del för förbättring i landet. Med demokrati har man mera åsikter och olika perspektiv, när man t.ex. ska fatta ett beslut så kan man höra olika konsekvenser från olika personer. För att vara säker på om beslutet kommer att ge mer fördelar än nackdelar. Nackdelar: Att det kan ta ganska lång tid att fatta beslut, och ofta kan man inte komma överrens när man tycker olika saker”.

Kommentar

Svaret innehåller en relevant fördel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt, alla får säga vad de tycker, vilket visas genom: ”Alla har chans att säga vad de tycker, sina åsikter och vara en del för förbättring i landet.” Fördelen förtydligas genom att eleven förklarar hur man kan komma fram till det alternativ som ger flest fördelar genom att lyssna till flera människors åsikter och perspektiv. Svaret innehåller även två relevanta nackdelar med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt. Den första visas genom: ”Att det kan ta ganska lång tid att fatta beslut”. Den andra visas genom: ”och ofta kan man inte komma överrens när man tycker olika saker.” Nackdelarna förtydligas inte.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst en** relevant fördel **och minst en** relevant nackdel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt.
- Svaret innehåller **minst två** exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar som förtydligar fördelen **och** nackdelen.

Exempel på svar

”Att alla har något att säga till om angående de beslut som tas är viktigt då ingen skall kunna genomföra något utan andras samtycke d.v.s att ingen skall kunna driva ett land i en viss riktning när folk tycker annorlunda. Jag ser även demokrati som en säkerhetsåtgärd för att förhindra enskilda individer från att besitta all makt i ett land och styra utifrån sina egna principer. Nackdelen med att alla ska få belysa sina åsikter är att ett beslut kan dröja betydligt längre för att genomföras eller nekas än om en ensam representant hade gjort valet åt sitt land. På så sätt skulle snabbt fattade beslut kunna motverka en del negativa saker som skulle kunna eskalera till något stort om det fått tillräckligt med tid.”

Kommentar

Svaret innehåller en relevant fördel med att fatta beslut på ett demokratiskt sätt, att alla får vara delaktiga i de beslut som fattas: ”alla har något att säga till om angående de beslut som tas”. Fördelen förtydligas genom att eleven beskriver hur ”alla” människors delaktighet i besluten kan hindra en ensam individ från att besitta all makt och handla på ett sätt som inte stämmer överens med vad resten av folket tycker. Svaret innehåller även en relevant nackdel med demokrati, att det kan ta lång tid att komma fram till ett beslut (eller att man aldrig kommer fram till ett beslut): ”ett beslut kan dröja betydligt längre för att genomföras eller nekas än om en ensam representant hade gjort valet åt sitt land”. Detta förtydligas genom att eleven beskriver konsekvenser med att det tar lång tid att fatta demokratiska beslut: ”På så sätt skulle snabbt fattade beslut kunna motverka en del negativa saker som skulle kunna eskalera till något stort om det fått tillräckligt med tid.”

A8 Voltaire's syn på åsiktsfrihet

Uppgiftsformulering

”Jag delar inte dina åsikter men jag är beredd att dö för din rätt att framföra dem.”

Citatet ovan har tillskrivits den franske upplysningsfilosofen Voltaire (1694-1778). Det beskriver på ett bra sätt hans inställning till sina motståndare.

Resonera om på vilka sätt påståendet är viktigt i en demokrati.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 5

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta förklaringar som berör värdet av yttrande- och åsiktsfrihet i en demokrati
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar
- i vilken utsträckning svaret problematiseras exempelvis med hjälp av jämförelser eller perspektivbyten

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant förklaring som berör värdet av yttrande- eller åsiktsfrihet i en demokrati.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta förklaringar som beskriver värdet av yttrande- och åsiktsfrihet i en demokrati. • Svaret innehåller ett förtydligande i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta förklaringar som förklarar värdet av yttrande- och åsiktsfrihet i en demokrati. • Svaret innehåller ett förtydligande i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar. • Svaret innehåller en problematisering exempelvis genom jämförelser eller perspektivbyten.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant förklaring som berör värdet av yttrande- eller åsiktsfrihet i en demokrati.

Exempel på svar

Att man inte behöver tycka som varandra men man ska respektera dom. För det viktiga med demokrati är att alla får tycka som dom vill och man ska respektera allas åsikter och man ska ej säga något taskigt.

Kommentar

Svaret innehåller förklaringar kopplade till åsiktsfrihet: att allas åsikter har ett värde samt att alla åsikter ska respekteras. Detta förklaras genom ”att alla får tycka som dom vill”. Den andra förklaringen visas genom skrivningen: ”man ska respektera allas åsikter...”. Ingen av förklaringarna förtydligas. ”Man ska ej säga något taskigt” bedöms som en vag förklaring och kopplas inte till demokratin.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta förklaringar som beskriver värdet av yttrande- **och** åsiktsfrihet i en demokrati.
- Svaret innehåller **ett** förtydligande i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Jag tycker att det är två saker som i påståendet är mycket viktigt för en demokrati. Det första är att alla ska ha rätt att framföra sina åsikter. Poängen med demokrati är att alla ska få vilja och tycka som det vill. Om bara en del av mängden har den rätten är det inte riktigt rätt att kallas för en demokrati. Det gör att det hela inte fungerar eftersom resten inte får framföra sina åsikter. Det andra som kanske bara delvis har med själva demokratin att göra är att man respekterar att andra inte har samma åsikter som dig själv. Istället för att hålla för öronen när någon annan pratar ska man i alla fall lyssna och försöka förstå. Det kan också vara viktigt i en demokrati. Det gör allt enklare att komma överens.

Kommentar

Eleven förklarar att yttrandefrihet är viktigt för demokrati genom att skriva: ”Det första är att alla ska ha rätt att framföra sina åsikter”. Att åsiktsfrihet är värdefullt förklaras genom: ”att man respekterar att andra inte har samma åsikter som dig själv”. Svaret innehåller förtydligande i form av exempel där det visas vilka fördelar det kan finnas för en demokrati att åsikts- och yttrandefriheten respekteras: ”Poängen med demokrati är att alla ska få vilja och tycka som det vill. Om bara en del av mängden har den rätten är det inte riktigt rätt att kallas för en demokrati. Det gör att det hela inte fungerar eftersom resten inte får framföra sina åsikter”.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta förklaringar som beskriver värdet av yttrande- **och** åsiktsfrihet i en demokrati.
- Svaret innehåller **ett** förtydligande i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
- Svaret innehåller en problematisering exempelvis genom jämförelser eller perspektivbyten.

Exempel på svar

Det är viktigt eftersom Voltaire sa att även om han inte höll med skulle den andre ha rätt att yttra sig om sin åsikt. Detta visar att man i en demokrati får framföra sina åsikter som man vill och ingen kan straffa en för det. Det är viktigt även för att man ska kämpa för att alla ska få fram sin åsikt för att det är mycket viktigt att få säga vad man tycker och tänker, annars blir ju demokratin nästan en diktatur om inte alla får ha en åsikt. Hur alla olika åsikter kan man lyssna på många fler förslag om hur man kan förbättra samhället men är det någon som stoppa åsikten kan man ju inte utveckla samhället för man kommer ingenstans. T.ex. de länder som är diktaturer är ofta inte alls bra utan de som har makt blir rika, men de vanliga människorna blir urfattiga. Demokrati och yttrandefrihet betyder ett bättre land och folk blir lyckligare genom att de känner att de kan vara med och påverka när deras åsikter framförs.

Kommentar

Svaret visar på två relevanta förklaringar kopplade till åsiktsfrihet och yttrandefrihet. Det första är yttrandefrihet, att alla får framföra sin åsikt utan att straffas för det: ”man i en demokrati får framföra sina åsikter som man vill och ingen kan straffa en för det”. Åsiktsfrihet uttrycks inte explicit utan kopplas till: ”kan man lyssna på många fler förslag”. Vikten av åsiktsfrihet förtydligas genom att eleven skriver: ”om hur man kan förbättra samhället men är det någon som stoppa åsikten kan man ju inte

Kommentar fortsätter på nästa sida.

utveckla samhället för man kommer ingenstans. T.ex. de länder som är diktaturer är ofta inte alls bra utan de som har makt blir rika, men de vanliga människorna blir urfattiga. Demokrati och yttrandefrihet betyder ett bättre land och folk blir lyckligare genom att de känner att de kan vara med och påverka när deras åsikter framförs”. Detta förtydligande innehåller även en jämförande aspekt där yttrande- och åsiktsfrihet ställs mot diktatur, vilket möter bedömningens krav på en jämförelse som problematiserar resonemanget.

A9 Demokratins aktörer

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka är deras uppgifter? Para ihop rätt aktör med rätt uppgift. Skriv rätt bokstav i rätt ruta. Det finns ett alternativ för mycket.

D	Bestämmer om exempelvis en ny skola eller simhall ska byggas.
C	Styr riket.
E	Har som främsta uppgift att ta hand om sjukvården.
G	Löser konflikter mellan medborgare.
B	Beslutar om statens budget.
F	Representanter för EU-ländernas regeringar träffas här.
A	Påverkar opinionen genom nyhetsförmedling och information.
	Betalar ut pengar till föräldralediga och sjukskrivna.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

Progressionen i uppgiften består av i vilken utsträckning eleven förstår de i uppgiften givna institutionernas uppgifter. Ju fler korrekta svar eleven har angivit desto större förståelse för hur komplexiteten i en samhällsstruktur är uppbyggd har eleven visat. Antalet korrekta svar visar också på en mer fungerande begrepps-användning.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar, och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev använt en bokstav mer än en gång utfaller inga belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
4-6	E
7	C

A10 Fritidsgården läggs ner

Uppgiftsformulering

Resonera om vad ungdomarna som brukar besöka fritidsgården skulle kunna göra för att påverka kommunfullmäktige att inte lägga ner fritidsgården.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta förslag som beskriver hur ungdomar kan påverka politikerna att inte lägga ner fritidsgården
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempelvis utförligare beskrivningar, fakta eller konsekvensbeskrivningar
- i vilken utsträckning svaret fördjupas, exempelvis genom perspektivbyten, jämförelser eller genom att visa att de angivna förslagen kan ha brister

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant förslag som beskriver hur ungdomarna kan påverka. • Svaret innehåller ett förtydligande av det angivna förslaget, exempelvis genom utförligare beskrivningar av det angivna förslaget, fakta eller konsekvensbeskrivning <p>eller</p> <ul style="list-style-type: none"> • svaret innehåller minst två relevanta förslag som beskriver hur ungdomar kan påverka.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta förslag som beskriver hur ungdomarna kan påverka. • Svaret innehåller två förtydliganden av de angivna förslagen, exempelvis genom utförligare beskrivningar av de angivna förslagen, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta förslag som beskriver hur ungdomarna kan påverka. • Svaret innehåller två förtydliganden av de angivna förslagen, exempelvis genom utförligare beskrivningar av de angivna förslagen, fakta eller konsekvensbeskrivningar. • Svaret innehåller minst en fördjupning exempelvis genom att byta perspektiv, göra jämförelser eller genom att visa att det angivna förslaget kan ha brister.
<p>Exempel på relevanta förslag</p> <ul style="list-style-type: none"> • genomföra en namninsamling • demonstrera • kontakta politiker, genom möten, brev etc. • ta hjälp av vuxna som kanske blir lyssnade på mer • ge förslag till politikerna om att pengar kan omfördelas eller att finansiering sker på nya sätt • gå samman flera stycken och prata med politikerna • starta en facebookside • ta kontakt med media <p>Obs! Våld och hot bedöms inte som relevanta förslag.</p>		

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte två relevanta förslag på hur ungdomarna skulle kunna påverka politikerna eller svaret innehåller ett relevant förslag som inte förtydligas.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant förslag som beskriver hur ungdomarna kan påverka.
  - Svaret innehåller **ett** förtydligande av det angivna förslaget, exempelvis genom utförligare beskrivningar av det angivna förslaget, fakta eller konsekvensbeskrivning
- eller**
- svaret innehåller **minst två** relevanta förslag som beskriver hur ungdomar kan påverka.

Exempel på svar

Dem kan samla in en namnlista på alla som vill att den ska vara kvar och visa att det är många som bryr sig om fritidsgården.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant förslag. Svaret förtydligas genom att visa att en namninsamling skulle kunna visa politikerna att det är många som bryr sig om att fritidsgården får vara kvar.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta förslag som beskriver hur ungdomarna kan påverka.
- Svaret innehåller **två** förtydliganden av de angivna förslagen, exempelvis genom utförligare beskrivningar av de angivna förslagen, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Ungdomarna som besökte gården skulle kunna försöka bevisa att tillräckligt många vill ha kvar fritidsgården. Om då många vill ha kvar den kanske man ändrar sitt beslut. För att bevisa det skulle man t.ex. kunna först bara gå till kommunen i en liten grupp och säga vad man tycker så att dem vet att man vill ha kvar den. Om det inte funkar kan man skriva på ett papper att man vill ha kvar gården och sedan be alla som tycker likadant skriva på, så kan man sätta upp lappar runt om i kommunen och sedan lämna in lappen till kommunen så att dem ser att många vill ha kvar gården. Ifall det inte heller funkar kan man kanske prata med vuxna eller kanske till och med be om att man ska rösta om det i kommunen.

Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta förslag som beskriver hur ungdomar kan gå till väga för att påverka ett politiskt beslut i kommunen: kontakta kommunen för att samtala med dem, starta en namninsamling och involvera vuxna. Förslaget att kontakta kommunen förtydligas genom att eleven skriver att man då kan försöka bevisa att många vill ha kvar fritidsgården. Observera att förtydligandet kommer före förslaget. Vidare förtydligas förslaget om namninsamling genom att eleven beskriver hur en sådan genomförs.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta förslag som beskriver hur ungdomarna kan påverka.
- Svaret innehåller **två** förtydliganden av det angivna förslagen, exempelvis genom utförligare beskrivningar av de angivna förslagen, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
- Svaret innehåller **minst en** fördjupning exempelvis genom att byta perspektiv, göra jämförelser eller genom att visa att det angivna förslaget kan ha brister.

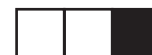
Exempel på svar

Ungdomarna skulle kunna dels demonstrera utanför kommunhuset för att visa vad dom tycker dom kan också skriva ett brev eller ett mail till kommunen och förklara att dom vill ha kvar fritidsgården och varför dom vill det. Dom kan ta kontakt med medier som tex tv radio eller tidningar för att få mer uppmärksamhet för kommunens planer. Man kan också exempelvis via Facebook starta en namninsamling där alla kan skriva sitt namn för att visa att det är en stor majoritet som vill ha kvar den. Vid vissa tillfällen förekommer även civil olydnad det kan vara om något ska rivas så låser man fast sig vid tex huset och vägrar flyta på sig, dessvärre är civilolydnad ett brott så jag skulle väl inte rekommendera det i första hand.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta förslag till vad man skulle kunna göra: demonstrera, skriva brev, ta kontakt med media, starta namninsamling. Svaret innehåller flera förtydliganden som förklarar varför förslagen är bra eller vilka konsekvenser de sätten att påverka skulle kunna få och hur man kan göra för att få mer uppmärksamhet för kommunens planer. Innehållet om civil olydnad bedöms som en fördjupning, eleven skriver att detta kan vara sätt att påverka men att det har brister eftersom att de inte är lagliga och då inte heller är lämpliga att lyfta fram som åtgärd.

A11 Bra att lägga ner fritidsgården?

Uppgiftsformulering

Utgå från situationen i föregående uppgift.

Resonera om varför det kan vara ett bra beslut av kommunen att lägga ner fritidsgården.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta förklaringar till varför det kan vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempel eller fakta

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller en relevant förklaring till varför det kan vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller en relevant förklaring till varför det kan vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården. • Förklaringen förtydligas med hjälp av exempel eller fakta som visar på kunskaper om hur kommunens ekonomi fungerar.	

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen relevant förklaring till varför det skulle kunna vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **en** relevant förklaring till varför det kan vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården.

Exempel på svar

Spara pengar, kanske för att kunna använda lokalerna till annat.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta förklaringar till varför det kan vara klokt att lägga ner fritidsgården, kommunen kan spara pengar och lokalerna kanske kan användas till annat.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **en** relevant förklaring till varför det kan vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården.
- Förklaringen förtydligas med hjälp av exempel eller fakta som visar på kunskaper om hur kommunens ekonomi fungerar.

Exempel på svar

Om kommunen lägger ner fritidsgården kan de spara pengar som de sedan kan lägga på andra saker som de anser vara viktigare t.ex. skola o vård. I texten framgår även att de inte har råd med fritidsgården o om de inte drar in på det skulle de även vara tvungna att dra in på något annat, det handlar om prioriteringar och det här valet kanske var det som var minst omfattande.

Kommentar

Svaret innehåller en relevant förklaring till varför det kan vara ett klokt beslut att lägga ner fritidsgården, det finns viktigare saker att lägga pengar på. Eleven förtydligar förklaringen genom att ge exempel på och förklara att nedläggningen av fritidsgården kanske är den mest effektiva åtgärden.

A12 Framtidsval

Uppgiftsformulering

Eleverna i en klass går på samma skola och är lika gamla, ändå är de väldigt olika och planerar olika inför framtiden. Resonera om vad som kan påverka de framtidsval en person gör.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta faktorer som påverkar en människas livsval
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar
- i vilken utsträckning svaret fördjupas genom att exempelvis olika faktorer ställs mot varandra, perspektivbyten, jämförelser mellan exempelvis olika länder

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant faktor som påverkar en människas livsval. • Svaret innehåller minst ett förtydligande med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta faktorer som påverkar en människas livsval. • Svaret innehåller minst två förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst tre relevanta faktorer som påverkar en människas livsval. • Svaret innehåller minst tre förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar. • Svaret innehåller minst en fördjupning genom att exempelvis olika faktorer ställs mot varandra, perspektivbyten eller jämförelser mellan exempelvis olika länder.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen beskrivning av en relevant faktor som påverkar en människas livsval.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant faktor som påverkar en människas livsval.
- Svaret innehåller **minst ett** förtydligande med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Varje person har antingen en dröm eller vill ha ett bra jobb. Men det kan också vara påverkan från deras kompisar; dem kan berätta om ett yrke som då gör så att man blir intresserad av yrket och vill börja studera i den linjen. Men det finns också folk som bara går i den linjen för att ens kompis gör det.

Kommentar

I svaret beskrivs en relevant faktor: kompisar. Svaret förtydligas genom att beskriva hur denna påverkan går till, exempelvis genom att kamraten berättar om ett yrke.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta faktorer som påverkar en människas livsval.
- Svaret innehåller **minst två** förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Det beror ju på hur man är som person, om man vill bo nära familj och vänner eller kan tänka sig att flytta utomlands. Det har mycket med vilket stöd man har hemma.

Utbildningen betyder mycket, om man vill plugga vidare och är beredd att lägga den tiden eller om man vill ha snabbast möjliga jobb. Beror på vad personen har för mål, om man alltid vill komma så långt som möjligt eller om man nöjer sig med ett vanligt liv. Ekonomin är viktig också. Beror ju på hur mycket pengar man kan satsa på utbildning osv.

Jag tror även att tjejer vågar ta mer risker i att uppnå sina drömmar. Killar vill nog överlag ha ett ganska säkert liv.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta faktorer som påverkar en människas livsval, hur man är som person, stöd hemifrån, studiemotivation och ekonomi. Svaret innehåller två förtydliganden. Faktorn om hur man är som person förtydligas med hjälp av exempel: ”om man vill bo nära familj och vänner eller kan tänka sig att flytta utomlands.” Faktorn om studiemotivation förtydligas genom: ”om man vill plugga vidare och är beredd att lägga den tiden eller om man vill ha snabbast möjliga jobb.” Svaret innehåller ett antagande angående killars och tjejers möjligheter att uppnå sina drömmar. Detta bedöms inte som en relevant faktor då det är ett generaliserat antagande.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta faktorer som påverkar en människas livsval.
- Svaret innehåller **minst tre** förtydliganden, med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
- Svaret innehåller **minst en** fördjupning genom att exempelvis olika faktorer ställs mot varandra, perspektivbyten eller jämförelser mellan exempelvis olika länder.

Exempel på svar

En av faktorerna som kan påverka deras planer för framtiden är deras kamrater. Några av dem kanske har lätt för sig att påverkas av sina kamrater vill och inte vad en själv vill. Man kanske har kompisar som har dåligt inflytande på en själv.

En annan faktor är betygen, de med bra betyg kan planera hur de vill i princip och kan satsa hur högt de går, medan de med mindre bra betyg kommer begränsas och inte kunna riktigt planera som de egentligen har tänkt. Familjen kan också påverka elevens betyg t.ex. om man har föräldrar som ”pushar” en att lyckas och att göra bra ifrån sig. Om man har högutbildade föräldrar kan de ta mer ansvar för eleven utbildning och har mer chans att påverka och hjälpa eleven till skillnad från om eleven har lågutbildade föräldrar. Den lågutbildade föräldern kanske ”pushar” eleven lika mycket men har inte lika stor chans att påverka och hjälpa eleven med skolarbetet.

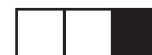
I Sverige påverkar kanske inte Ekonomin lika mycket som i andra länder för att i Sverige så är skolan mestadels gratis- I andra länder där man betalar för skolan så kommer eleven med rika föräldrar har helt andra förutsättningar än eleven med fattiga föräldrar. Föräldrarna kommer kanske inte ha råd att betala för elevens utbildning efter grundskola då måste eleven börja jobba, medan eleven med rika föräldrar får fortsätta med sin utbildning.

Kommentar finns på nästa sida.

Kommentar

Svaret innehåller fyra faktorer: kamrater, stöd hemifrån, föräldrars utbildningsnivå och ekonomi som påverkar en människas livsval. Påverkan från kompisar förtydligas med hjälp av exempel: ”Man kanske har kompisar som har dåligt inflytande på en själv.” Stöd hemifrån förtydligas genom att eleven skriver: ”Familjen kan också påverka elevens betyg t.ex. om man har föräldrar som ”pushar” en att lyckas och att göra bra ifrån sig.” Föräldrars utbildningsnivå förtydligas genom att eleven skriver: ”Om man har högutbildade föräldrar kan de ta mer ansvar för elevens utbildning och har mer chans att påverka och hjälpa eleven”. Eleven fördjupar därefter sitt resonemang genom att jämföra hur föräldrars utbildningsnivå kan påverka: ”till skillnad från om eleven har lågutbildade föräldrar. Den lågutbildade föräldern kanske ”pushar” eleven lika mycket men har inte lika stor chans att påverka och hjälpa eleven med skolarbetet.” Resonemanget fördjupas även i avsnittet om ekonomi där svaret visar att påverkan av ekonomi inte behöver vara lika stor i Sverige som det kan vara i andra länder där skola och utbildning inte är gratis: ”I andra länder där man betalar för skolan så kommer eleven med rika föräldrar har helt andra förutsättningar än eleven med fattiga föräldrar. Föräldrarna kommer kanske inte ha råd att betala för elevens utbildning efter grundskola då måste eleven börja jobba, medan eleven med rika föräldrar får fortsätta med sin utbildning.”

A13 Ungdomsarbetslöshet

Uppgiftsformulering och rätta svar

Joel är 21 år gammal och har sedan han tog studenten varit arbetslös.

Vilka av följande påståenden om Joel kan stämma med tanke på att han är och har varit arbetslös under en längre tid?

Sätt ett kryss vid de 4 påståenden som är mest rimliga.

Om du sätter ut fler än 4 kryss räknas uppgiften som ogiltig.

- Joel har inte kunnat flytta hemifrån. Detta beror på att han har haft svårt att skaffa bostad eftersom han saknar en fast inkomst.
- Eftersom arbetsgivare har skyldighet att anställa arbetslösa kommer Joel snart att få en anställning.
- Eftersom Joel är ung så är det många arbetsgivare som är intresserade av att anställa honom.
- Eftersom Joel blev arbetslös direkt efter gymnasiet så har han hela tiden haft tillgång till en mindre inkomst från A-kassan.
- Eftersom Joel saknar arbetslivserfarenhet kommer han ha svårare att få en anställning.
- Studier visar att personer likt Joel som varit arbetslösa länge har bättre hälsa eftersom de har tid att träna under dagarna.
- Eftersom Joel har varit arbetslös under en längre tid så kommer hans pension påverkas och bli lägre när han blir gammal.
- Politiska beslut kan inte påverka Joels möjligheter att få en anställning.
- Ett sätt att komma ur arbetslösheten för Joel är att utbilda sig.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Beskrivning av progressionen

Progressionen i uppgiften består av hur utvecklade resonemang eleven för om hur arbetslöshet kan påverka en individ. Ju fler korrekta svar eleven har angett desto mer utvecklat anses resonemanget vara.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar, och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev skrivit ut fler än fyra kryss bedöms svaret som ogiltigt.

Antal rätt	Belägg för nivå
2-3	E
4	C

A14 Sveriges styrelseskick

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka av följande påståenden stämmer överens med Sveriges styrelseskick?

Sätt ett kryss vid de 4 påståenden som stämmer. Sätter du ut fler än 4 kryss så räknas uppgiften som ogiltig.

- Riksdagen har rätt att avsätta regeringen.
- Sveriges statschef är just nu kung Carl XVI Gustav.
- Sveriges regering beslutar i de viktigaste frågorna.
- Makten i Sverige utgår från folket genom allmänna val vart fjärde år.
- Statsministern kan självständigt stoppa ett beslut i riksdagen genom att säga nej. Detta kallas att utöva veto.
- Statschefen i Sverige har stor formell politisk makt.
- Vart fjärde år väljs Sveriges statsminister direkt av folket.
- En av riksdagens viktigaste uppgifter är att stifta lagar.
- Riksdagens ordförande (talmannen) är den enda som kan avsätta vår statsminister.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om den politiska strukturen i Sverige, vilket här innebär att sambanden blir mer komplexa. Antalet korrekta svar visar också på en mer fungerande begreppsanvändning.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar, och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev markerat fler än fyra kryss utfaller inga belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
2-3	E
4	C

B1 Fjortonåring som begår brott

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vad kan hända med en 14-åring som har begått ett brott i Sverige?

Sätt kryss för de 4 alternativ som stämmer. Om du skriver fler än 4 kryss så räknas ditt svar som ogiltigt.

- 14-åringen kan dömas till böter och hans/hennes vårdnadshavare får då betala.
- Polisen kan åka hem till 14-åringens vårdnadshavare och prata med dem.
- 14-åringen kan dömas och få straff, men inte fängelse.
- Polisen utreder brottet och överlämnar till Socialtjänsten.
- 14-åringen kan få en prick i belastningsregistret.
- Polisen kan förhöra 14-åringen om en vuxen är med.
- 14-åringen kan omhändertaras och placeras på ungdomshem eller i familjehem.
- Ingenting händer förrän 14-åringen fyller 15 år, då avtjänas straffet.
- 14-åringen kan dömas att först sitta på ungdomshem tills han/hon blir 18 år, då får resten av straffet avtjänas i fängelse.
- Om polisen väntar med att utreda brottet tills efter det att 14-åringen fyllt 15 år kan personen dömas.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

Uppgiften prövar hur komplexa samband eleven kan beskriva. Ju fler korrekta svar desto större bredd har eleven visat om rättsliga strukturer, vilket här innebär att sambanden blir mer komplexa. Antalet korrekta svar visar också på en mer fungerande begreppsanvändning.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar, och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev har markerat fler än fyra kryss utfaller inga belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
2-3	E
4	C

B2 Rättssäkerhet

Uppgiftsformulering

Oavsett hur hemska och grova brott man misstänks för, har man alltid rätt till en försvarsadvokat.

Förklara varför personer som är misstänkta för ett grövre brott alltid får hjälp av en försvarsadvokat.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få försvarsadvokat
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar

Begreppsanvändningen prövas i och med att begreppen som finns i uppgiftens formulering samt i rutan måste förstås för att eleven ska kunna lösa uppgiften.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få en försvarsadvokat.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få en försvarsadvokat. • Minst ett av sambanden förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få en försvarsadvokat. • Minst två av sambanden förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
<p>Exempel på relevanta samband Försvarsadvokat tilldelas för att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - en rättvis påföljd ska utdömas. Sambanden kan då beröra rättvisa, minskad risk att bli oskyldigt dömd, att den åtalade ska ha någon som söttar och hjälper osv. - det är en mänsklig rättighet, alla är lika inför lagen och lika mycket värda.		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inga relevanta samband mellan rättssäkerhet och individens rätt till försvarsadvokat.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få en försvarsadvokat.

Exempel på svar

För att alla har rätt att försvara sig de har också rätten att få berätta sin "historia". Utan advokat skulle inte rättegången gå rätt till.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant samband mellan rättssäkerhet och individens rätt till försvarsadvokat genom att eleven beskriver att alla har rätt att försvara sig och berätta sin historia. Eleven konstaterar att rättegången annars inte skulle gå rätt till men detta är inget som förtydligar sambandet.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få en försvarsadvokat.
- **Minst ett** av sambanden förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

I Sverige så har man rätt till en försvarsadvokat. De kan inte med hjälp av en försvarsadvokat slippa ett straff men advokaten kan vara där och se till att domen blir rättvis och att personen inte får ett värre straff än vad han förtjänar. Alla människor har lika mycket rättigheter i svergie så det spelar ingen roll om hur pass små brott eller grova brott du har gjort utan de har fortfarande rätt till en advokat. Det spelar ingen roll om vad du gjort utan du har fortfarande rätt till att få det straffet du förtjänar, alltså varken mindre eller större straff. En försvarsadvokat hjälper till med detta. Försvarsadvokaten ser till att du får ett så rättvist straff som möjligt.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta samband mellan rättssäkerheten och individens rätt till försvarsadvokat. Sambanden är: "se till att domen blir rättvis och att personen inte får ett värre straff än vad han förtjänar" och "Alla människor har lika mycket rättigheter i svergie så det spelar ingen roll om hur pass små brott eller grova brott du har gjort utan de har fortfarande rätt till en advokat." Det första sambandet som berör rättvisa förtydligas genom att eleven skriver att advokatens uppgift är att hjälpa till att få en rättvis dom. Det andra sambandet förtydligas inte.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband mellan rättssäkerhet och individens rätt att få en försvarsadvokat.
- **Minst två** av sambanden förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Även om en person begått de värsta tänkbara brottet är det ändå en mänsklig rättighet att få försvara sig. Jag tycker inte man ska kunna bli dömd utan att få säga sitt ord. Om det skulle vara så att personen som är åtalad faktiskt är oskyldig skulle det vara fruktansvärt om den personen fick ett straff. Det skulle vara jättesvårt att bevisa att man var oskyldig om det inte fanns försvarsadvokat och man bara fick höra saker som pekade på personen som skyldig. Det är bra att alla brottslingar får en försvarsadvokat, inte bara de som har mycket pengar. Alla som blir åtalade ska ha samma rättigheter. En advokat är till för att försvara och bevisa att den åtalade inte är skyldig och det finns ingen chans att man klara det utan en.

Genom en försvarsadvokat ska den åtalade visa sin sida av saken och alla har rätt till att förvara sig mot anklagelser.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta samband, det första berör mänskliga rättigheter och det andra berör att den åtalade har rätt till en rättvis dom.

Sambandet som handlar om mänskliga rättigheter förtydligas genom att eleven skriver att pengar inte ska styra utan att oavsett ekonomi så har alla rätt till en försvarsadvokat. Sambandet som handlar om en rättvis dom förtydligas genom en konsekvensbeskrivning: ”Om det skulle vara så att personen som är åtalad faktiskt är oskyldig skulle det vara fruktansvärt om den personen fick ett straff. Det skulle vara jättesvårt att bevisa att man var oskyldig om det inte fanns försvarsadvokat och man bara fick höra saker som pekade på personen som skyldig.”

B3 Påverkan av fängelsestraff

Uppgiftsformulering

I Sverige kan man dömas till fängelse om man har begått ett allvarligt brott. Många vill ha strängare straff, alltså att de som döms ska tillbringa längre tid i fängelset.

Förklara vad längre fängelsestraff kan ha för påverkan på individen och samhället!

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Bedömningsaspekter

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband som beskriver hur individ och samhälle kan påverkas av längre fängelsestraff
- med vilken komplexitet sambanden beskrivs

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband som beskriver hur individer eller samhället kan påverkas av längre fängelsestraff. • Sambandsbeskrivningen är i ett led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband som beskriver hur individer och samhället kan påverkas av längre fängelsestraff. • Minst en sambandsbeskrivning är i flera led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller av minst tre relevanta samband som beskriver hur individer och samhället kan påverkas av längre fängelsestraff. • Minst två sambandsbeskrivningar är i flera led.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte något relevant samband mellan individers eller samhällets påverkan av ett längre fängelsestraff.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband som beskriver hur individer **eller** samhället kan påverkas av längre fängelsestraff.
- Sambandsbeskrivningen är i ett led.

Exempel på svar

Att när (om) man väl kommer ut så kommer man att ha väldigt svårt att klara sig i samhället. Det är inte kul att sitta inne för något man har gjort som ung om man har förbättrat sig.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant samband som berör påverkan på individnivå, att personen kan ha svårt att klara sig i samhället efter en lång fängelsevistelse. Att det inte är kul att sitta inne för något som man gjort som ung bedöms inte som ett relevant samband.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband som beskriver hur individer **och** samhället kan påverkas av längre fängelsestraff.
- **Minst en** sambandsbeskrivning är i flera led.

Exempel på svar

Denna person kan påverkas negativt men också positivt. Genom att sitta länge i fängelse kan personen känna att det inte finns någon anledning till att leva. Han/hon kan tappa kontakten med familjemedlemmar. Men det positiva skulle kunna vara att personen får hjälp med det problem den har. Tänka igenom de han/hon gjort och ångra det. Förhoppningsvis inte göra något liknande igen. Samhället påverka nog för det mesta positivt. Det skulle vara om personen känner ett hat mot samhället och skulle göra värre saker när han/hon kommer ut. Annars slipper ju samhället en person som är kriminell i alla fall några år.

Kommentar

Svaret innehåller fem relevanta samband om hur fängelsestraff kan påverka individen och samhället. Samband som rör individen är att han/hon kan påverkas negativt psykiskt, kan tappa kontakten med familjemedlemmar samt att han/hon kan få hjälp med sina problem. Samband som rör samhället är att en längre fängelsevistelse kan vara en grogrund för hat mot samhället men också att man "slipper" att ha en kriminell person ute i samhället. Eleven beskriver påverkan på individen i flera led genom att lyfta fram: "att personen får hjälp med det problem den har. Tänka igenom de han/hon gjort och ångra det. Förhoppningsvis inte göra något liknande igen".

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller av **minst tre** relevanta samband som beskriver hur individer **och** samhället kan påverkas av längre fängelsestraff.
- **Minst två** sambandsbeskrivningar är i flera led.

Exempel på svar

För det första så är man tvungen att lämna allt bakom sig. Såsom familj, vänner, jobb osv. Detta kan då påverka familjen ekonomi som i sin tur kan leda till att familjen förlorar pengar. En annan sak är att fängelse kostar. Det kosta att ha personen där för att ge skydd, mat, dryck, sjukvård osv. Detta betalar staten, inte personen. Desto längre tid, desto mer kostar det. Fler som sitter i fängelse betyder färre ute i arbetslivet och som höjer staten/företagens ekonomi. Personer som hamnar i fängelse kan brytas ned både mentalt och fysiskt. Att familjen inte har lika mycket pengar till mat, hushåll, aktiviteter sjukvård etc. Oftast är det män som sitter i fängelse, vilket betyder att kvinnan (om mannen ingår i en familj) måste försörja familjen själv. Eftersom kvinnor får mindre i lön än män så blir detta än större problem. Barnen kanske i sin tur inte har råd med aktiviteter, sjukvård eller att inte kunna gå i skolan. Detta kan då leda till ett behov av pengar i framtiden som kan leda till kriminalitet som sedan går runt i en ond krets.

Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta samband mellan längre fängelsestraff och påverkan på individ och samhälle, individen och dess familj påverkas negativt ekonomiskt, individen påverkas negativt både psykiskt och fysiskt och att samhället får ökade kostnader. Två samband förklaras i flera led. Det ena är förklaringen att den negativa påverkan på familjernas ekonomi kan leda till problem i familjen vilket kan påverka barnen som i sin tur kan leda till ett negativt socialt arv. Denna förklaring visas genom: ”Detta kan då leda till ett behov av pengar i framtiden som kan leda till kriminalitet som sedan går runt i en ond krets.”. Det andra sambandet i flera led är förklaringen att ju fler som sitter i fängelse desto färre personer arbetar vilket både påverkar företagets ekonomi och leder till minskade skatteintäkter. Detta visar genom att eleven skriver: ”Fler som sitter i fängelse betyder färre ute i arbetslivet och som höjer staten/företagens ekonomi.”

B4 Utbud och efterfrågan

Uppgiftsformulering

I en marknadsekonomi, som Sverige är, brukar man säga att priset på en vara sätts genom samspelet mellan utbud och efterfrågan. Beskriv hur utbud och efterfrågan påverkar priset på en vara. Ge gärna exempel!

Använd några av följande begrepp: varor, utbud, producenter, konkurrens, efterfrågan, konsumenter, jämviktspris

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband mellan utbud, efterfrågan och en varas pris
- med vilken precision de givna begreppen används i svaret
- i vilken utsträckning svaret fördjupas genom att beskriva prissättningen som en process

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller en förklaring till hur priset på en vara påverkas av utbudet eller efterfrågan på varan. • Begrepp förekommer i begränsad omfattning och används med låg precision.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller en förklaring till hur priset på en vara påverkas av utbudet. • Svaret innehåller en förklaring till hur priset på en vara påverkas av efterfrågan. • Begrepp förekommer och används oftast med precision.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller en förklaring till hur utbudet påverkar priset på en vara. • Svaret innehåller en förklaring till hur efterfrågan påverkar priset på en vara. • Sambandet fördjupas genom att prissättningen beskrivs som en process där efterfrågan, utbud och prissättning förändras genom påverkan av varandra. I beskrivningen av processen ska det framgå att de olika faktorerna förändras och påverkas av varandra för att till slut hamna på ett jämviktspris. • Begrepp förekommer och används med precision

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte någon förklaring till hur priset på en vara påverkas av utbud och/eller efterfrågan.
- Svaret innehåller enbart förklaringar av begreppen.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **en** förklaring till hur priset på en vara påverkas av utbudet **eller** efterfrågan på varan.
- Begrepp förekommer i begränsad omfattning och används med låg precision.

Exempel på svar

Om en vara är väldigt efterfrågat påverkar det priset, som exempel om det är en bil som är helt ny, så kanske försäljarna ökar priset p.g.d av att produkten är så efterfrågat. Men där emot om man tar två företag som exempel Siba och Elgiganten konkurrerar om sina konsumenter om att få så lågt pris som möjligt på varorna. Om en vara är väldigt efterfrågat så ökar även försäljningen och företagen som säljer varorna höjer priset. Pågrund av att varan är efterfrågat. Som till exempel företaget Appel som kommer varje år med en ny produkt (telefon) som är höjt pris, pågrund av efterfrågan av konsumenterna och det gör att priset höjs.

Kommentar

Svaret innehåller en förklaring till hur priset påverkas av efterfrågan av en produkt: ”Om en vara är väldigt efterfrågat så ökar även försäljningen och företagen som säljer varorna höjer priset.” Begrepp förekommer: varor, konsumenterna och efterfrågan. De används oftast med precision.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **en** förklaring till hur priset på en vara påverkas av utbudet.
- Svaret innehåller **en** förklaring till hur priset på en vara påverkas av efterfrågan.
- Begrepp förekommer och används oftast med precision.

Exempel på svar

Utbud är väl hur mycket man har av en vara. Typ väskor. Då kanske dom har ett utbud på 30 st. Men om folk verkligen vill ha den väskan asså den är väldigt efterfrågad. Då kanske man får öka sitt utbud. Men nu är det så att det inte finns mera av just den sorten kvar. Så då kan man öka priset. Men om vi vänder på det och säger att man har hur många som helst då kan man sänka priset på varan.

Kommentar

Svaret innehåller en förklaring till hur utbud och efterfrågan påverkar priset på en vara: ”om folk verkligen vill ha den väskan asså den är väldigt efterfrågad. Då kanske man får öka sitt utbud. Men nu är det så att det inte finns mera av just den sorten kvar. Så då kan man öka priset.” och: ”om vi vänder på det och säger att man har hur många som helst då kan man sänka priset på varan.” Svaret innehåller begreppen utbud, vara och efterfrågan som används med precision.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **en** förklaring till hur utbudet påverkar priset på en vara.
- Svaret innehåller **en** förklaring till hur efterfrågan påverkar priset på en vara.
- Sambandet fördjupas genom att prissättningen beskrivs som en process där efterfrågan, utbud och prissättning förändras genom påverkan av varandra. I beskrivningen av processen ska det framgå att de olika faktorerna förändras och påverkas av varandra för att till slut hamna på ett jämviktspris.
- Begrepp förekommer och används med precision.

Exempel på svar

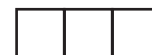
Konsumenter efterfrågar alltid olika varor. Utbudet av dessa varor kan variera. Ta iPhone som exempel. Många personer vill ha denna produkt, det är stor efterfrågan, men det är endast apple som är producenterna detta betyder att eftersom många personer vill ha varan kan de höja priset på varan utan att försäljningen minskar och de kan göra större vinst. Om det däremot skulle finnas konkurrenter som också tillverkar iPhone kan de inte höja priserna hur som helst, för konsumenterna köper alltid det billigaste, så länge det är exakt samma vara. Om efterfrågan skulle vara liten på en produkt måste producenterna anpassa sin produktion så att de ej producerar mer än vad konsumenterna konsumerar. De får justera priset t.ex så att konsumenterna lockas av varan, sänka priset, men bara så pass att de fortfarande gör vinst på att sälja sin vara.

Kommentar

Svaret innehåller en förklaring till hur efterfrågan och utbudet påverkar priset på varan: ”Många personer vill ha denna produkt, det är stor efterfrågan, men det är endast apple som är producenterna detta betyder att eftersom många personer vill ha varan kan de höja priset på varan utan att försäljningen minskar och de kan göra större vinst. Om det däremot skulle finnas konkurrenter som också tillverkar iPhone kan de inte höja priserna hur som helst, för konsumenterna köper alltid det billigaste, så länge det är exakt samma vara.” Svaret innehåller dessutom samband som beskriver samspelet mellan utbud/efterfrågan och pris som en process: ”Om efterfrågan skulle vara liten på en produkt måste producenterna anpassa sin produktion så att de ej producerar mer än vad konsumenterna konsumerar. De får justera priset t.ex så att konsumenterna lockas av varan, sänka priset, men bara så pass att de fortfarande gör vinst på att sälja sin vara.”

Svaret innehåller begreppen: konsumenter, varor, efterfrågan, utbudet, producenterna, konkurrenter. Begreppen används med precision.

B5 När fabriken lägger ner och flyttar utomlands

Uppgiftsformulering

Notisen ovan (se elevhäfte) handlar om något som drabbat många små samhällen i Sverige. Fabriken där många arbetar läggs ner och flyttas någon annanstans.

Resonera om hur samhället och enskilda individer kan påverkas av en sådan nedläggning.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 2

Eleven kan föra enkla/relativt väl utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband som visar hur en nedläggning kan påverka individer och samhället
- i vilken utsträckning sambanden beskrivs i flera led
- i vilken utsträckning svaret innehåller problematiseringar, exempelvis genom perspektivbyten eller jämförelser

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband som visar på hur en nedläggning kan påverka individ och/eller samhället. • Sambandsbeskrivningen är enkel och i ett led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband som visar på hur en nedläggning kan påverka både individ och samhälle. • Minst en sambandsbeskrivning är i flera led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst tre relevanta samband som visar på hur en nedläggning kan påverka både individ och samhälle. • Minst två sambandsbeskrivningar är i flera led. • Svaret innehåller minst en problematisering, exempelvis genom perspektivbyten eller jämförelser.
Exempel på relevanta samband <ul style="list-style-type: none"> • minskad befolkning i samhället • ökad arbetslöshet • ökade kostnader för samhället • individer kan tvingas flytta för att hitta arbete på andra orter • servicemöjligheterna i samhället minskar		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inte något relevant samband som beskriver hur individer eller samhället kan påverkas av en fabriksnedläggning.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband som visar på hur en nedläggning kan påverka individ **och/eller** samhället.
- Sambandsbeskrivningen är enkel och i ett led.

Exempel på svar

Samhället i en liten by kan påverkas stort, det kan flytta mycket folk som hade jobb och det kan påverka små livsmedelsbutiker osv. Många familjer försvinner då påverkas skolor/dagis och ett social samhälle.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant samband, att samhället påverkas genom att många flyttar ifrån orten. Eleven skriver att detta kan påverka skolor/dagis och butiker. Detta bedöms som enkla samband i ett led, det vill säga från orsak till konsekvens.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband som visar på hur en nedläggning kan påverka både individ **och** samhälle.
- **Minst en** sambandsbeskrivning är i flera led.

Exempel på svar

Ekonomi för många skulle förändras då arbetslöshet ökar. Då arbetslöshet ökar så minskar skatteintagningen till kommunen. Då kommer kommunen behöva minska deras budget då bl a skola och utbildning drabbas. Det blir sämre utbildning då skolor inte får så mycket pengar och det skulle kunna slå till i framtiden då få är välutbildade nog att utföra vissa jobb. Helt enkelt så skulle ekonomin för många att förändras.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta samband, ett på individnivå och ett på samhällsnivå. Sambandet på individnivå beskriver en konsekvens där är en ökad arbetslöshet leder till en försämrad ekonomi för individen. Beskrivningen är enkel och i ett led. Sambandet på samhällsnivå beskriver hur minskade skatteintäkter slår mot kommunens ekonomi. Detta beskrivs i flera led, ökad arbetslöshet - minskade skatteintäkter för kommunen - mindre pengar till skola - sämre utbildning - sämre utbildad personal i framtiden.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta samband som visar på hur en nedläggning kan påverka både individ och samhälle.
- **Minst två** sambandsbeskrivningar är i flera led.
- Svaret innehåller minst en problematisering, exempelvis genom perspektivbyten eller jämförelser.

Exempel på svar

Samhället kan påverkas på många sätt, många personer i samhället kommer bli arbetslösa. Detta kommer också ske samtidigt. Man kommer att få ett överflöd av arbetslösa vuxna. Man måste då hitta nya jobb. Detta kan leda till att många flyttar. För om det är ett litet samhälle kommer det omöjligt finnas nya jobb till alla. Många väljer då att flytta och samhället kommer bara bli mindre. Många som jobbat på fabriken har säkert jobbat där i flera år och att syssla med det är det ända som dom kan. De väljer då att flytta för att kunna jobba med samma sak på ett annat ställe. Det är inget jätteproblem om några flyttar men om det är ett litet samhälle kommer det inte bli många kvar och ekonomin i samhället kommer inte gå runt. Andra butiker kanske måste stänga och ännu fler folk kommer att flytta. Men om det är ett stort samhälle kommer man inte märka så stor skillnad. De arbetslösa kommer hitta nya jobb eller läsa vidare till något annat för att sedan skaffa jobb. Individerna kan både få det jobbigt men ändå inte så jobbigt. För är man den personen som hittar ett nytt jobb snabbt så blir det inte så stora problem. Men är man inte det kan man få det svårt med ekonomin. Man kanske har den ända inkomsten och då få familjen eller du ekonomiska problem. Och är du bara utbildad till att göra keramikkrukor kommer du få jätteproblem att hitta ett jobb, och då måste du antingen läsa vidare eller få mer utbildning eller flytta någonstans där du kan jobba med keramik.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta samband, både på individnivå och samhällsnivå: att individen drabbas ekonomiskt, kan tvingas flytta för att hitta ett nytt jobb eller tvingas vidareutbilda sig. Sambandet på samhällsnivå beskriver hur stora utflyttningar får följd effekter t.ex. att butiker tvingas lägga ner.

Beskrivningen av de olika sambanden är i flera led. Ur individperspektivet beskriver eleven hur en nedläggning leder till arbetslöshet vilket i sin tur leder till att människor tvingas flytta och/eller vidareutbilda sig. Ur samhällsperspektivet beskriver eleven hur arbetslöshet och utflyttning påverkar små samhällen främst, då butiker tvingas lägga ner. Detta leder i sin tur till ytterligare utflyttning.

Svaret innehåller även problematiseringar då eleven visar förståelse för att ortens storlek är avgörande för hur mycket orten påverkas av en nedläggning, dvs. att små orter kan drabbas hårdare än stora. Eleven beskriver också hur olika individer kan påverkas olika hårt av en nedläggning t.ex. beroende på utbildningsnivå.

B6 Sveriges befolkningsfördelning

Uppgiftsformulering

85 % av Sveriges befolkning bor på mindre än 1,5 % av landets yta. Befolkningstätheten är mycket större i söder än vad den är i norr. Vilka problem kan det finnas till följd av att Sverige är så ojämnt befolkat?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta samband mellan befolkningsfördelning och problem som detta kan medföra
- i vilken utsträckning sambanden beskrivs i flera led

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst ett relevant samband mellan Sveriges ojämna befolkningsfördelning och problem för samhället eller individer. • Sambandsbeskrivningen är i ett led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta samband mellan Sveriges ojämna befolkningsfördelning och problem för samhället eller individer. • En av sambandsbeskrivningarna är utvecklad i flera led.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst tre relevanta samband mellan Sveriges ojämna befolkningsfördelning och problem för samhället eller individer. • Minst två av sambandsbeskrivningarna är utvecklade i flera led.
Exempel på relevanta samband <ul style="list-style-type: none"> • olika utbud i olika delar av landet gällande jobb, utbildning, nöjen m.m. • olika tillgång till samhällsservice. • tillgång till och pris på bostäder.		Kommentar <p>De flesta elevsvar tar sin utgångspunkt i antingen staden eller i glesbygd och beskriver fördelar och nackdelar med den platsen. Även om svaren inte uttrycker skillnad mellan stad och glesbygd så betraktas den som underförstådd.</p>

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller inget relevant samband. En del elever berör klimatet, exempelvis att det är kallt i norr och har det som förklaring till att folk väljer bort att bo där. Detta bedöms inte som en relevant förklaring till vilka problem som kan finnas i Sverige orsakat av den ojämna befolkningsfördelningen.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst ett** relevant samband mellan Sveriges ojämna befolkningsfördelning och problem för samhället eller individer.
- Sambandsbeskrivningen är i ett led.

Exempel på svar

Ett problem jag kan se är bristen på val av utbildning eller jobb då alternativen borde vara färre på grund av antalet människor som kan bygga upp i samhället de lever i.

Kommentar

Svaret innehåller ett relevant samband mellan ojämna befolkningsfördelning och utbudet av jobb och utbildning. Detta beskrivs i ett led.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta samband mellan Sveriges ojämna befolkningsfördelning och problem för samhället eller individer.
- **En** av sambandsbeskrivningarna är utvecklad i flera led.

Exempel på svar

Skolorna på de tätt befolkade områdena kan bli opersonliga och eleverna kanske inte får den utbildning de behöver. Oavsett kan ske då de tätbefolkade områdena ej har de lärarresurser som de behöver eftersom de finns så många barn. Det innebär även att de glesbefolkade kommunerna får sämre ekonomi eftersom de inte har så många människor. Pga detta kanske kommunen nekar att bygga lekpark/parker/köpcentrum och de förlorar individerna på denna ort på. Dessutom finns det färre jobb då en liten by inte behöver så många "specialiseringsyrken" utan klarar sig med det grundläggande så som tandläkare, affärsarbetare osv. Detta i sin tur gör att ungdomarna söker sig till större orter för att uppfylla sina drömmar.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta samband. Små orter får sämre ekonomi på grund av att det finns för få människor, samt att utbudet av jobb blir mindre på små orter. Båda sambanden beskrivs i flera led. Avseende sämre ekonomi: få invånare och få arbetstillfällen leder till att kommunen inte har möjlighet att erbjuda samma saker som en kommun med bättre ekonomi har möjlighet till. Sambandet som rör utbud av jobb skrivs i flera led genom att visa att utbudet av arbetstillfällen gör att ungdomar söker sig till större orter. Svaret innehåller ett felaktigt samband mellan lärartäthet och tätbefolkade områden vilket inte räknas med i bedömningen.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta samband mellan Sveriges ojämna befolkningsfördelning och problem för samhället eller individer.
- **Minst två** av sambandsbeskrivningarna är utvecklade i flera led.

Exempel på svar

Det som är dåligt med det kan vara att det blir svårare att få tag på vad folket behöver. T.ex. någon som bor i jämtland kanske har svårare att snabbt få tag på räddningstjänsten eftersom mindre befolkning betyder mindre stationer för polis, sjukhus och brandkår och räddningstjänsten kan därför behöva åka längre för att komma till målet och det kan riskera säkerheten. Vissa kan dessutom lätt bli uttråkade om det inte finns lika många att umgås med om man bor i ett glesbefolkat område. Det kan göra att fler flyttar till storstäder och då läggs mer av landets fokus på de tätbefolkade delarna som t.ex. Stockholm. Mer fokus på storstäderna betyder mindre fokus på småorterna och de glesbefolkade områdena. Detta gör att det inte alltid finns lika många bra jobb i vissa delar av landet och då kan ekonomi raseras och då blir mindre fungerande. Om fler folk bor i vissa städer ökar efterfrågan på lägenheter i dessa städer och då ökar priserna vilket gör att vissa kanske måste flytta och då ka personer inte alltid leva och bo efter deras behov och intressen.

Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta samband, sämre service i glesbygden ex. färre stationer för polis och räddningstjänst, brist på arbetstillfällen samt höga bostadspriser i städerna. Sambandsbeskrivningen som berör sämre service är i flera led då eleven skriver att räddningstjänsten får färre stationer och i och med detta längre sträckor att köra och då kan säkerheten riskeras. Sambandsbeskrivningen som rör bostadspriser är också i flera led då ökad inflyttning leder till ökad efterfrågan vilket leder till högre priser och då kan människor inte ha råd att bo där de vill.

B7 Mänskliga rättigheter

Uppgiftsformulering

I rutan finns exempel på mänskliga rättigheter enligt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna. Välj tre av dessa och beskriv kort vad rättigheten innebär.

- Rätten till liv
- Rätten till utbildning
- Tanke och religionsfrihet
- Yttrandefrihet
- Förenings- och församlingsfrihet

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 4

Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller val av minst två mänskliga rättigheter. • Svaret innehåller en relevant beskrivning av vad de valda rättigheterna innebär		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret är en omskrivning av rättigheten som ligger så nära den ursprungliga texten att det inte går att avgöra om eleven har förstått innebörden av rättigheten eller inte.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller val av minst två mänskliga rättigheter.
- Svaret innehåller en relevant beskrivning av vad de valda rättigheterna innebär.

Exempel på relevanta beskrivningar av de valda rättigheterna

Rätten till liv:

Man har rätt till att leva, oavsett hur man ser ut eller kommer ifrån.

Rätten till utbildning:

Alla har rätt att få gå i skolan och lära sig saker, för att sedan plugga vidare och få en utbildning.

Tanke och religionsfrihet:

Alla ska kunna tro på vad dem vill och tycka vad man vill och ska inte behöva förföljas på grund av sin religion eller sina åsikter.

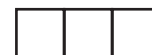
Yttrandefrihet:

Att alla ska få yttra sig så länge man inte säger/gör något som kan tolkas "taskigt" mot andra.

Förenings- och församlingsfrihet:

Hör till yttrandefrihet. Är man flera personer/en grupp som vill starta en förening/församling, t.ex. politisk klubb eller liknande. Så får man det och behöver inte vara "hemliga".

B8 Mänskliga rättigheter en förutsättning för demokratin

Uppgiftsformulering

De mänskliga rättigheterna sägs vara en förutsättning för demokratin.

Resonera om varför respekt för de mänskliga rättigheterna är så viktiga i en demokrati.

Utgå från några olika mänskliga rättigheter i ditt resonemang.

(Exempel på mänskliga rättigheter, som du kan använda dig av i ditt svar: yttrandefrihet / alla människors lika värde / rätten att gå i skola)

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 5

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller förklaringar av mänskliga rättigheters koppling till demokratin

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
• Svaret innehåller en förklaring till hur mänskliga rättigheter kan kopplas till demokrati.	• Svaret innehåller två förklaringar till hur mänskliga rättigheter kan kopplas till demokrati.	• Svaret innehåller tre förklaringar till hur mänskliga rättigheter kan kopplas till demokrati.

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Eleven redogör för innebörden i en eller flera mänskliga rättigheter utan att förklara varför den/de är viktiga i en demokrati.
- Eleven beskriver demokrati.
- Eleven benämner en/flera mänskliga rättigheter och menar att den/de är viktiga för demokratin utan att förklara varför den/de är det, dvs. saknar tydlig koppling mellan rättigheten/rättigheterna och dess/deras funktion i demokratin. Exempelvis att eleven skriver att alla människor måste ha ett lika värde för att det är grunden i demokrati men förklarar inte varför det är viktigt.

Exempel på svar som visar på koppling mellan mänsklig rättighet och demokrati

Observera! Elevsvarsexemplen utgår från de i uppgiften givna mänskliga rättigheterna men eleven har möjlighet att välja andra. Bedömningen ska då göras i linje med exemplen.

Yttrandefrihet

Exempel på svar

”En demokrati består av ett folk, ett jämlikt folk. Om alla personer i demokratin har samma rättigheter kan demokratin fungera som den är tänkt. Om alla personer har olika rättigheter kan inte demokratin fungera eftersom olika delar av samhället är olika då uppstår svårigheter att göra det bästa för folket. Ett exempel är yttrandefrihet, om inte alla har yttrandefrihet kan falsk information spridas vilket kan avgöra valet som folket gör, då blir landet ingen demokrati längre eftersom staten styr vilken information som ska nå folket.”

Kommentar

Svaret innehåller en förklaring till hur yttrandefrihet kan kopplas till demokrati genom att eleven förklarar hur avsaknad av yttrandefrihet skulle göra att ”falsk” information skulle spridas och staten skulle styra vilken information som skulle nå folket, vilket i sin tur skulle påverka folkets val.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Människors lika värde

Exempel på svar

”Ett annat exempel är alla människors lika värde, om ett samhälle inte är jämlikt är det ingen demokrati eftersom vissa ”sorters” människor får olika valfrihet i landet. Då kan inte staten fatta kloka beslut om de bara tar förslag från en liten del av samhället.”

Kommentar

Svaret innehåller en förklaring till hur alla människors lika värde kan kopplas till demokratin genom att eleven förklarar hur ett ojämlikt samhälle där staten bara lyssnar till ett fåtal människor när beslut ska fattas leder till att man inte kan fatta ”kloka” beslut.

Rätt att gå i skolan

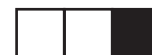
Exempel på svar

”Rätt till skola är också viktigt för demokratin. I skolan lär vi oss mycket om vad som är rätt och fel, vi lär oss läsa och skriva, vi möter andra människor. Allt sådan skapar ett högtbildat samhälle där det inte är en vardag med bomber och våld. Jag tror att en skola med bra lärare skapar ett bättre samhälle och ett bättre land. Utan skolan hade vi fått lära oss av våra föräldrar, och vad dem lärde sig, och samhället utvecklas så deras uppfostran om saker var kanske inte det bästa.”

Kommentar

Svaret innehåller en förklaring till hur rätten att gå i skolan kan kopplas till demokrati genom att eleven skriver att man i skolan lär sig saker som är viktiga i en demokrati och att vi annars hade fått förlita oss på vad våra föräldrar en gång fått lära sig, vilket kanske inte stämmer överens med det som krävs i dagens samhälle.

B9 Demokratiska beslut

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vilka 4 påståenden beskriver bäst ett beslut som fattats på ett demokratiskt sätt?
Om du skriver fler än 4 kryss räknas ditt svar som ogiltigt.

- Beslutet har fattats av en majoritet av dem som röstat.
- Alla har haft möjlighet att få uttrycka sin uppfattning i frågan.
- Alla är nöjda och överens om det beslut man fattat.
- En person har lyssnat på allas åsikter i frågan och fattar sedan beslutet.
- Ett beslut som tagits av en majoritet bör inte genomföras om en minoritet av befolkningen skulle kunna påverkas på ett diskriminerande sätt.
- Om de ledande experterna i frågan tycker på ett sätt måste beslutet fattas i enlighet med vad experterna tycker.
- Beslutet stämmer överens med gällande svensk lagstiftning.
- Allas röster är lika mycket värda när man röstar.
- Kostnaden för att genomföra beslutet finansieras av allmänna skattemedel.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 5

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Beskrivning av progressionen

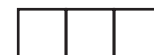
Uppgiften prövar elevens förmåga att visa vad som är ett demokratiskt beslut. Ju fler korrekta svar desto mer utvecklat anses svaret vara.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar, och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om en elev markerat fler än fyra kryss utfaller inga belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
2-3	E
4	C

B10 Ekonomi och arbetsmarknad

Uppgiftsformulering och rätta svar

I rutan ovan (se elevhäfte) står begrepp som har med ekonomi och arbetsmarknad att göra. Sätt in rätt ord i rätt lucka i meningarna nedan. Det finns fler begrepp än det finns luckor. Du får bara använda varje begrepp en gång.

1. Om du lånar pengar i en bank får du betala **ränta** till banken som ersättning för det du lånar.
2. När du betalar tillbaka på ett lån så kallas det att du **amorterar** på lånet.
3. Att pengar minskar i värde kallas **inflation**.
4. När det enbart finns ett företag på en marknad kallas det **monopol**.
5. När vi betalar för en vara eller tjänst betalar vi **moms** som är den skatt vi vanligtvis betalar på varor och tjänster i Sverige.
6. När du i Sverige köper en vara från ett annat land säger man att du **importerar** varan.
7. Om varan dessutom kommer från ett land utanför EU kan du få betala **tull** på varan.
8. När det är goda tider i ekonomin talar man om att det råder **högkonjunktur**.
9. Hur rikt ett land är brukar mätas i **BNP** per capita.
10. Ett annat ord för fast anställning är **tillsvidareanställning**.
11. Ett företag som ständigt går med förlust går till slut i **konkurs**.
12. Lön innan skatten är avdragen kallas **bruttoinkomst**.
13. En **fackförening** är en organisation som företräder de anställda.
14. Ett kännetecken för en **marknadsekonomi** är att det råder frihet för personer att starta och driva företag.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

Uppgiften prövar elevens förmåga att använda begrepp som används för att beskriva samband. Ju fler korrekta svar eleven anger desto större begreppsförståelse bedöms eleven ha, vilket i sin tur ses som en grund för att bättre beskriva samband.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta svar, och belägg utfaller enligt tabellen nedan. Om eleven använder ett begrepp fler än en gång bedöms uppgiften som ogiltig.

Antal rätt	Belägg för nivå
7 - 11	E
12 - 13	C
14	A

B11 Bilda regering

Uppgiftsformulering

Utifrån ovanstående resultat (se diagram i elevhäfte) efter riksdagsvalet i september 2014 fick Socialdemokraterna (S) och Miljöpartiet (MP) riksdagens förtroende att bilda regering. (S) och (MP) tillsammans har dock inte majoritet i riksdagen. I Sverige har vi de senaste 40 åren haft majoritetsregeringar i enbart 8 år.

Beskriv regeringens (S + MP) möjligheter/svårigheter att genomföra sina förslag.

Använd några av följande begrepp:

minoritetsregering majoritet kompromiss blocköverskridande vallöfte svekdebatt vågmästare

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering
- i vilken utsträckning konsekvenserna förtydligas genom exempel, fakta eller paralleller
- med vilken precision de givna begreppen används

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant konsekvens av att ha en minoritetsregering. • Begrepp förekommer i begränsad omfattning och används med låg precision.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering. • Minst en konsekvens förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller paralleller. • Begrepp förekommer och används oftast med precision.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst tre relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering. • Minst två konsekvenser förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller paralleller. • Begrepp förekommer och används med precision.
Exempel på relevanta konsekvenser <ul style="list-style-type: none"> • regeringen måste samarbeta/kompromissa med andra partier • regeringens förslag/propositioner röstas lätt ner • regeringen kommer att ha svårt att hålla sina vallöften • SD kan försvåra regeringens möjligheter att genomföra sina förslag		

Vanliga orsaker till att svaret inte når nivå E

- Svaret innehåller inga relevanta konsekvenser för regeringen att genomföra sina förslag.
- Svaret innehåller förklaringen att det är en minoritetsregering men beskriver inte möjligheterna/svårigheterna med att genomföra förslag.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant konsekvens av att ha en minoritetsregering.
- Begrepp förekommer i begränsad omfattning och används med låg precision.

Exempel på svar

Den regeringen vi har i Sverige är en minoritetsregering. För att dom inte fick 50% av folkets röster. Så nu måste regeringen ha några röster från andra partier. Så våran regering har inte majoritet.

Kommentar

Svaret innehåller en relevant konsekvens av att ha en minoritetsregering: att regeringen måste ha röster från andra partier för att få igenom sina förslag. Detta förtydligas genom att eleven skriver att regeringen inte har 50 % av de totala rösterna. Observera att ett förtydligande inte är ett krav för nivå E. Eleven använder begreppen minoritetsregering och majoritet med precision vilket motsvarar högre nivå men då svaret endast innehåller en relevant konsekvens når svaret nivå för E.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst två** relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering.
- **Minst en** konsekvens förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller paralleller.
- Begrepp förekommer och används oftast med precision.

Exempel på svar

Eftersom Socialdemokraterna och Miljöpartiet inte har majoritet måste de kompromissa med de andra partierna för att få igenom sina förslag. Om de inte kommer överens över ett förslag så skulle det bara röstas bort, för att majoriteten inte skulle godkänna. Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vallöften att hålla, de ska försöka genomföra de löften som de har sagt, men det blir svårt när man inte har majoritet. Då blir det att partierna i riksdagen måste kompromissa och komma överens så att alla blir lite nöjda.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering, att regeringen måste kompromissa och att regeringen kommer att få svårt att hålla sina vallöften. Konsekvensen att partierna tvingas kompromissa förtydligas genom att eleven beskriver vad som skulle hända med ett förslag som de inte lyckas kompromissa om: ”Om de inte kommer överens över ett förslag så skulle det bara röstas bort, för att majoriteten inte skulle godkänna”. De begrepp som används majoritet, kompromissa, vallöften används med precision.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering.
- **Minst två** konsekvenser förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller paralleller.
- Begrepp förekommer och används med precision.

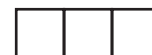
Exempel på svar

S och MP har tillsammans 38 % av rösterna. Det betyder att de är en minoritets regering som lätt får deras propositioner nedröstade. Detta gör att det kommer bli oerhört svårt för S och MP att genomföra sina vallöften. Det kommer att göra att för att få fram deras propositioner behövs en blocköverskridande allians. Även om de har V stöd. Ingen har lust att samarbeta med SD som har en vågmästarroll. De kan använda den för att förstöra för S och MP. Eftersom de hittills inte har lyckats få en blocköverskridande allians kommer de behöva kompromissa och kanske göra om deras vallöften.

Kommentar

Svaret innehåller fyra relevanta konsekvenser av att ha en minoritetsregering: att regeringens propositioner lätt röstas ner, att regeringen kommer att få svårt att genomföra sina vallöften, att det krävs samarbete med andra partier samt att SD kan försvåra regeringens möjligheter att få igenom sina förslag. Konsekvensen av att regeringen lätt får sina propositioner nedröstade förtydligas genom att skriva hur många procent av rösterna partierna har. Eleven förtydligar också att Sverigedemokraterna kan försvåra möjligheterna för regeringen genom att de har en vågmästarroll. De begrepp som används minoritetsregering, vallöften, blocköverskridande, vågmästarroll, kompromissa används med precision.

B12 Viktigt med högt valdeltagande

Uppgiftsformulering

Valdeltagandet i Sverige är högt. Ungefär 80 % av de som har rösträtt har deltagit i riksdagsvalen de senaste åren. I demokratier med lågt valdeltagande försöker man på olika sätt att öka valdeltagandet. Resonera om varför det kan vara viktigt för demokratin med ett högt valdeltagande.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 5

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta förklaringar till varför det är viktigt för demokratin med ett högt valdeltagande
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller en relevant förklaring till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller två relevanta förklaringar till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin. • Svaret innehåller ett förtydligande med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst tre relevanta förklaringar till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin. • Svaret innehåller minst två förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
Exempel på relevanta förklaringar <ul style="list-style-type: none"> • om valdeltagandet är lågt kan vissa grupper komma att sakna representation i riksdagen • ett högt valdeltagande ger politikern och de styrande mandat att ta beslut som kan saknas vid lägre valdeltagande • ett högt valdeltagande ger ett rättvisare land eftersom flera åsikter lyssnas på • om valdeltagande är lågt kan partier med få sympatisörer komma till makten • ett högt valdeltagande gör att det parti/de partier med mest folkligt stöd blir störst • ett högt valdeltagande ger en bättre återspeglning av vad majoriteten tycker • ett högt valdeltagande gör att de olika partierna får reda på vad befolkningen tycker och har då möjlighet att anpassa sin politik		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen förklaring till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande.

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **en** relevant förklaring till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin.

Exempel på svar

Då representerar riksdagen bättre landets invånares åsikter. Eftersom fler röstar på det parti som stämmer överens med personens egna åsikter.

Kommentar

Svaret innehåller en relevant faktor som förklarar varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin: "Då representerar riksdagen bättre landets invånares åsikter." Eleven försöker också förklara denna faktor men förklaringen bidrar inte till att förtydliga den aktuella förklaringen.

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **två** relevanta förklaringar till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin.
- Svaret innehåller **ett** förtydligande med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning.

Exempel på svar

Det är viktigt med högt valdeltagande för att få fram vad majoriteten tycker. Det är inte bara det om många röstar att man får fram vad folket verkligen tycker utan också det att om så många som möjligt röstar desto mer folk uttrycker vad dom tycker om partier och vad som ska förändras och förbättras. Så ju fler folk som röstar desto mer utvecklas partierna.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta förklaringar till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande. För det första att ett högt valdeltagande ger en bättre återspeglning av vad majoriteten tycker: ”Det är viktigt med högt valdeltagande för att få fram vad majoriteten tycker”. För det andra att ett högt valdeltagande ger en möjlighet för partierna att utvecklas: ”ju fler folk som röstar desto mer utvecklas partierna”. Ett förtydligande i form av en konsekvens görs kring den sistnämnda faktorn, detta innan den nämns, genom: ”... om så många som möjligt röstar desto mer folk uttrycker vad dom tycker om partier och vad som ska förändras och förbättras”. Förtydligandet innebär här alltså att genom ett högt valdeltagande får partierna tillgång till vad folket tycker, vilket medför en möjlighet för dem att utvecklas dvs. anpassar sin politik efter folkets åsikter. Detta knyter an till en public-choice-syn på hur politiker agerar i en demokrati.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst tre** relevanta förklaringar till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande för demokratin.
- Svaret innehåller **minst två** förtydliganden med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.

Exempel på svar

Ju fler som röstar desto mer blir folket som helhet representerade i landets styre, landet styre representera då vad folket vill på ett bra sätt. Grunden i demokratin är att alla åsikter ska höras och att alla ska ha möjlighet att debattera för sin sak. De som inte röstar är ofta de som har lever lite isolerat från samhället, tex människor som lever i ett utanförskap och det är viktigt att även de får komma till tals. Idén med demokrati är att alla ska ha rätt att vara med om bestämma, därför är det då viktigt att så många som möjligt är med och röstar så att man kan kalla det en ärlig demokrati.

Kommentar

Svaret innehåller tre relevanta förklaringar till varför det är viktigt med ett högt valdeltagande, vid högt valdeltagande representerar landets styre folket som helhet bättre, vid högt valdeltagande har många olika grupper möjlighet att få komma till tals samt vid högt valdeltagande uppfylls idén med demokrati bättre, dvs att alla har rätt att vara med att bestämma. Den första förklaringen förtydligas genom att eleven exemplifierar genom att skriva: ”landet styre representera då vad folket vill på ett bra sätt.”

Den andra förklaringen förtydligas med exemplet att det är viktigt att människor som lever i utanförskap också får komma till tals men att det finns stor risk att denna grupp inte gör det eftersom den inte röstar.

B13 Demokratiska begrepp

--	--	--

Uppgiftsformulering och rätta svar

Vad betyder begreppen nedan? Skriv siffran framför rätt förklaring.
Det finns fler förklaringar än vad det finns begrepp, vissa rutor kommer alltså att bli tomma.
Om du skriver en siffra mer än en gång räknas ditt svar som ogiltigt.

- 4 Att myndigheter förhandsgranskar och kanske förbjuder böcker, filmer och liknande innan de kommer ut.
- 8 Styrelseskick där en person eller en liten grupp har all makt.
- Den som leder och håller ordning på ett möte.
- 10 Mindre folkgrupper med särskilda rättigheter.
- 1 När alla får vara med och fatta beslut i alla frågor.
- 9 Bestämmer hur ett land ska styras.
- Innehåller regler för vad FN får och inte får göra.
- 3 Att alla som anklagas för ett brott ska få en rättvis rättegång och rätt till hjälp av en advokat.
- 6 När folket utser en grupp som får ta beslut åt dem.
- 2 Att medborgare i Sverige har rätt att läsa protokoll, brev och handlingar som ligger till grund för beslut som fattas av riksdagen, regeringen eller kommunen.
- 5 Att man får säga vad man vill, till exempel om politik, utan att straffas.
- 7 Att alla myndiga medborgare får rösta, om de vill.
- 11 När beslutet har stöd av mer än 50 % av de som röstar.
- Tidningar, radio och TV är opartiska i sin nyhetsrapportering.
- En central princip i den svenska demokratin som innebär att beslut ska tas så nära medborgarna som möjligt.

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 1

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då enkla/förhållandevis komplexa/komplexa samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett i huvudsak/relativt väl/väl fungerande sätt.

Beskrivning av progressionen

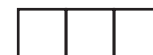
Uppgiften prövar elevens identifierande av samband inom en politisk struktur och i vilken utsträckning eleven förstår de i uppgiften förekommande begreppen.

Bedömningsanvisning

Uppgiften bedöms genom att räkna samman antalet korrekta, svar och belägg utfaller enligt tabellen. Om en elev skriver en siffra mer än en gång utfaller inga belägg på uppgiften.

Antal rätt	Belägg för nivå
5 - 7	E
8 - 10	C
11	A

B14 Hot mot politiker

Uppgiftsformulering

Hur kan demokratin påverkas av att politiker utsätts för hot på grund av sitt politiska uppdrag?

Uppgiften prövar följande del av kunskapskravet: delkunskapskrav 5

Eleven har grundläggande/goda/mycket goda kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra enkla/utvecklade/välutvecklade och nyanserade resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

Bedömningsaspekter

Progressionen i uppgiften består av:

- i vilken utsträckning svaret innehåller relevanta förklaringar till hur hot och våld mot politiker kan påverka demokratin
- i vilken utsträckning svaret förtydligas med hjälp av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar

Beskrivning av progressionen

Belägg för nivå E	Belägg för nivå C	Belägg för nivå A
<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant förklaring till hur våld/hot om våld mot politiker kan påverka demokratin.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst en relevant förklaring till hur våld/hot om våld mot politiker kan påverka demokratin. • Svaret innehåller minst ett förtydligande i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning.	<ul style="list-style-type: none"> • Svaret innehåller minst två relevanta förklaringar till hur våld/hot om våld mot politiker kan påverka demokratin. • Svaret innehåller minst två förtydliganden i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivningar.
Vanligt förekommande förklaringar <ul style="list-style-type: none"> • människor vill inte engagera sig politiskt • politiker vågar inte fatta vissa beslut • människor vågar inte säga vad de tycker		

Vanliga orsaker till att svar inte når nivå E

- Svaret innehåller ingen förklaring till hur politiskt motiverat våld kan påverka demokratin

Belägg för nivå E

- Svaret innehåller **minst en** relevant förklaring till hur våld/hot om våld mot politiker kan påverka demokratin.

Exempel på svar

Det kan skrämna vissa från att göra vissa beslut fast dem tycker det är rätt så tar dem avstånd pga risken att bli överfallen ökas. Om en viss person inte gillar beslutet kan han bara gå hem till en politiker.

Kommentar

Svaret innehåller en relevant förklaring till hur hot om våld mot politiker kan påverka demokratin: ”Det kan skrämna vissa från att göra vissa beslut fast dem tycker det är rätt så tar dem avstånd p.g.a. risken att bli överfallen ökas”. Svaret innehåller inga förtydliganden.

Uppgiftens bedömningsanvisning fortsätter på nästa sida

Belägg för nivå C

- Svaret innehåller **minst en** relevant förklaring till hur våld/hot om våld mot politiker kan påverka demokratin.
- Svaret innehåller **minst ett** förtydligande i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning.

Exempel på svar

Politiker kommer att bli rädda för att lägga ned skolor i detta fallet. Mannen som hade misshandlat politikern har nu en makt. Politiker har blivit rädda för att lägga ner skolor. Men folket har också blivit rädda. Dom vill inte yttra sig offentligt längre då dom är rädda för att bli misshandlade dom också. Det kommer sluta med att dom röstar i rädsla och inte på det dom vill.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta förklaringar till hur hot om våld och våld mot politiker kan påverka demokratin, politiker vågar inte fatta vissa beslut: ”politiker kommer att bli rädda för att lägga ned skolor i detta fallet” samt att människor inte kommer att våga yttra sig: ”Men folket har också blivit rädda. Dom vill inte yttra sig offentligt längre då dom är rädda för att bli misshandlade dom också”. Svaret förtydligas genom en konsekvensbeskrivning, att rädslan leder till offentlig tystnad som i sin tur påverkar hur folket röstar.

Belägg för nivå A

- Svaret innehåller **minst två** relevanta förklaringar till hur våld/hot om våld mot politiker kan påverka demokratin.
- Svaret innehåller **minst två** förtydliganden i form av exempel, fakta eller konsekvensbeskrivning.

Exempel på svar

Demokrati innebär att alla har rätt att rösta och på så sätt även uttrycka sina politiska åsikter utan att drabbas av påföljder när man gör detta. Att en politiker genom misshandel straffas för att ha uttryckt sina politiska åsikter strider mot demokratiska principer. I det långa loppet kan detta resultera i att politikern på grund av rädsla avgår vilket gör att väljarna med samma åsikter som politikern inte har någon representant. Eftersom en demokrati betyder folkstyre försämras demokratin när en väljargrups åsikter inte blir representerade i styret. Av rädsla för att råka ut för något liknande själva kanske en efterträdare till att representera den politiska åsikten blir svår att hitta och det blir svårt att göra något åt problemet. Alla ska ha rätt att utan rädsla uttrycka sin åsikt, även motståndaren till den kontroversiella beslutet. Dock har man ingen rätt att med våld hindra någon annans politiska åsikt eftersom det strider mot demokratins principer och de mänskliga rättigheterna. För att lösa problemet med händelsen innebär måste en påföljd drabba gärningsmannen. Genom media kan detta resultera i någonting positivt: en medvetenhet om vikten av demokrati och hur den fungerar och upprätthålls i praktiken. Kanske många håller med om och ser till genom röstning och bildande av ett nytt parti, att även deras åsikter representeras vid nästa val – en mycket mer demokratisk lösning än misshandel.

Kommentar

Svaret innehåller två relevanta förklaringar till hur hot om våld och våld mot politiker kan påverka demokratin, att politiker på grund av rädsla kan komma att avgå: ”I det långa loppet kan detta resultera i att politikern på grund av rädsla avgår” och att människor inte kommer att våga föra fram vissa politiska åsik-

ter ”Av rädsla för att råka ut för något liknande själva kanske en efterträdare till att representera den politiska åsikten blir svår att hitta”.

Resonemanget förtydligas med hjälp av fakta där eleven tar upp demokratins princip om åsiktsfrihet och de mänskliga rättigheterna som stöd för sitt resonemang: ”Alla ska ha rätt att utan rädsla uttrycka sin åsikt, även motståndaren till den kontroversiella beslutet. Dock har man ingen rätt att med våld hindra någon annans politiska åsikt eftersom det strider mot demokratins principer och de mänskliga rättigheterna.” Svaret innehåller även konsekvensbeskrivningar som förtydligar svaret, att det kan leda till att det inte kommer att finnas några representanter för vissa åsikter:

”väljarna med samma åsikter som politikern inte har någon representant.” och att demokratin kan försämrans genom att demokratin kan försämrans när alla åsikter inte finns representerade: ”Eftersom en demokrati betyder folkstyre försämrans demokratin när en väljargrupps åsikter inte blir representerade i styret.” Eleven resonerar också kring en tänkbar utveckling där uppmärksamhet av händelsen kan få människor att reagera och öka medvetenheten om vikten av demokrati: ”Genom media kan detta resultera i någonting positivt: en medvetenhet om vikten av demokrati och hur den fungerar och upprätthålls i praktiken”.

Resultatsammanställning

Med hjälp av bedömningsanvisningen bedöms vilka nivåer eleven visat belägg för.

På sidorna 70-71 finns två olika formulär för sammanställning av elevens provresultat. Formulären finns också i slutet av elevhäfte B, där läraren kan föra in respektive elevs resultat för både delprov A och delprov B.

Formulären används även för att bestämma elevens provbetyg. I formulär version 1 kommer uppgifterna i uppgiftsordning. I formulär version 2 kommer inte uppgifterna i samma ordning som i elevhäftena, utan är redovisade efter delkunskapskrav. Detta för att tydliggöra en redovisning av breddvillkoret (spridning över delkunskapskraven). Eftersom resultatsammanställningen är uppdelad på de fyra delkunskapskraven får läraren en återkoppling inom varje specifikt delkunskapskrav. Man behöver bara använda ett av formulären för att räkna fram provbetyget.

Notering av resultat

Om en elev på en uppgift visat belägg för nivå C så har eleven också visat belägg för nivå E. Även denna nivå markeras i formuläret.

Om en elev på en uppgift visat belägg för nivå A så har eleven också visat belägg för nivå E och C. Även dessa nivåer markeras i formuläret.

Exempel från uppgift B11 i årets ämnesprov:

Uppgiften ger eleven möjlighet att visa belägg för nivå A, vilket innebär att man också kan visa belägg enbart för nivå E, eller enbart för nivå E och C.

Notera så här i formuläret om eleven visat belägg för nivå E, men inte högre nivåer.

Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
Uppgift B11 ☒	Uppgift B11 ☐	Uppgift B11 ☐

Notera så här om eleven visat belägg på nivå C:

Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
Uppgift B11 ☒	Uppgift B11 ☒	Uppgift B11 ☐

Notera så här om eleven visat belägg på nivå A:

Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A
Uppgift B11 ☒	Uppgift B11 ☒	Uppgift B11 ☒

Provbetyg

1. Provbetyget avgörs för det första av det totala antalet belägg eleven har erhållit på provet.
2. För det andra måste ett visst antal av dessa belägg ha erhållits på en viss nivå för att erhålla ett provbetyg högre än E. Till exempel för att få ett C i provbetyg måste eleven först och främst ha fått ett bestämt antal belägg totalt på provet. Därutöver måste ett visst antal av dessa belägg också erhållas från minst nivån för C. För att erhålla ett provbetyg C så räcker det alltså inte att enbart erhålla en stor mängd belägg från E-nivån.
3. För det tredje måste eleven också ha erhållit minst ett belägg från varje delkunskapskrav. Detta gäller för nivå E. För nivå C gäller tre delkunskapskrav, 1, 2 och 5 eftersom dkk 4 är progressionslöst.

För att få ett C i provbetyg måste eleven således ha fått ett visst antal belägg totalt, en viss mängd av dessa belägg måste ha erhållits från nivån på C eller C+A och slutligen måste beläggen också vara fördelade på de delkunskapskrav som prövas i provet. Det räcker med att ha hämtat ett belägg från ett delkunskapskrav för att uppnå det tredje och sista villkoret.

Sammanfattningsvis avgörs provbetyget av tre faktorer:

- det totala antalet belägg
- ett visst antal av det totala antalet belägg har erhållits på en viss nivå (C och/eller A)
- eleven har erhållit minst ett belägg från fyra eller tre delkunskapskrav, beronde på provbetygsnivå

Ett undantag från detta krav på spridning finns på nivån för A.

När en elevs båda delprov är bedömda och samtliga resultat på de olika uppgifterna har noterats i formuläret vidtar bestämningen av elevens provbetyg.

1. Summera elevens visade belägg för de olika nivåerna samt elevens totalbelägg.
2. Fyll i om breddvillkoret för nivå E och C är uppfyllt, dvs. om elevens belägg för nivå E- respektive C är fördelade över fyra respektive tre av delkunskapskraven. Notera med ett ja eller ett nej i rutan för breddvillkoret om villkoret för E- respektive C-nivå är uppfyllt.
3. Därefter kan elevens provbetyg fastställas.

Gränserna är:

För provbetyg E

ska eleven ha minst **19** belägg totalt.

Visade belägg för nivå E ska vara fördelade över alla fyra delkunskapskraven.

För provbetyg D

ska eleven ha minst **27** belägg totalt, varav minst **6** på nivå C eller sammanlagt 6 på nivå C plus A. *)

Visade belägg för nivå E ska vara fördelade över de fyra delkunskapskraven.

För provbetyg C

ska eleven ha minst **34** belägg totalt, varav minst **11** på nivå C eller sammanlagt 11 på nivå C plus A.

Visade belägg för nivå C ska vara fördelade över tre av delkunskapskraven. (Dkk 4 undantas)

För provbetyg B

ska eleven ha minst **48** belägg totalt, varav minst **5** på nivå A.

Visade belägg för nivå C ska vara fördelade över tre av delkunskapskraven. (Dkk 4 undantas)

För provbetyg A

ska eleven ha minst **55** belägg totalt, varav minst **10** på nivå A.

Visade belägg för nivå C ska vara fördelade över tre av delkunskapskraven. (Dkk 4 undantas)

*) Beläggen på nivå C och A läggs ihop. T.ex. så ger fyra klarade uppgifter på nivå A 8 st belägg, 4 C + 4 A.

	E	D	C	B	A
<i>Totalt antal belägg</i>	19	27	34	48	55
<i>Varav för nivå C + A</i>		6	11		
<i>Varav för nivå A</i>				5	10
<i>Breddvillkor E</i>	ja	ja	ja	ja	ja
<i>Breddvillkor C</i>	nej	nej	ja *)	ja *)	ja *)

*) breddvillkoret på nivå C gäller endast tre delkunskapskrav. Det fjärde delkunskapskravet, dkk 4, är progressionslöst och eleven kan enbart visa belägg för nivå E.

På nästa sida finns tre elevexempel på olika varianter av erhållna provbetyg.

Tre elevexempel

Elev 1

Eleven har totalt visat 52 belägg varav 8 belägg för nivå A. Visade belägg för C-nivån är fördelade på tre delkunskapskrav, så breddvillkoret för B uppfylls. Provbetyget blir **B**.

Summering	Visade belägg för nivå E	Visade belägg för nivå C	Visade belägg för nivå A		
	Summa visade belägg för nivå E	Summa visade belägg för nivå C	Summa visade belägg för nivå A		
	Max: 28 Eleven: 26	Max: 24 Eleven: 18	Max: 18 Eleven: 8		
Tot ant belägg: 70 Eleven:			52		
Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej	JA	Finns visade belägg för nivå C på tre delkunskapskrav *): Ja/Nej	JA	Elevens erhållna provbetyg:	B

*) Dkk 4 undantaget

Elev 2

Eleven har totalt visat 42 belägg varav 14 för nivå C och 4 för nivå A, dvs. totalt 18 visade belägg för nivå C och/eller nivå A. Visade belägg för nivå C är fördelade på tre av delkunskapskraven, dvs alla som går över nivå E. Provbetyget blir då **C**.

Summering	Visade belägg för nivå E	Visade belägg för nivå C	Visade belägg för nivå A		
	Summa visade belägg för nivå E	Summa visade belägg för nivå C	Summa visade belägg för nivå A		
	Max: 28 Eleven: 24	Max: 24 Eleven: 14	Max: 18 Eleven: 4		
Tot ant belägg: 70 Eleven:			42		
Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej	JA	Finns visade belägg för nivå C på tre delkunskapskrav *): Ja/Nej	JA	Elevens erhållna provbetyg:	C

*) Dkk 4 undantaget

Elev 3

Eleven har visat totalt 22 belägg varav 2 belägg för nivå C. Visade belägg för nivå E är inte spridda på de fyra delkunskapskraven. Provbetyget blir då **F**.

Summering	Visade belägg för nivå E	Visade belägg för nivå C	Visade belägg för nivå A		
	Summa visade belägg för nivå E	Summa visade belägg för nivå C	Summa visade belägg för nivå A		
	Max: 28 Eleven: 20	Max: 24 Eleven: 2	Max: 18 Eleven:		
Tot ant belägg: 70 Eleven:			22		
Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej	NEJ	Finns visade belägg för nivå C på tre delkunskapskrav *): Ja/Nej		Elevens erhållna provbetyg:	F

*) Dkk 4 undantaget

Kunskapsprofil

Resultatformulären genererar förutom ett provbetyg även en form av kunskapsprofil över elevens prestationer på provet fördelat över de olika delkunskapskrav som provas. De samlade kunskapsprofilerna i en specifik elevgrupp kan även bidra till att läraren får en uppfattning om vad undervisningen i samhällskunskap i denna grupp har gett för resultat vad gäller de aktuella delkunskapskraven.

Genom att genomföra den frivilliga digitala inrapporteringen av hela klasser, kan läraren på ett enkelt sätt få tillgång till en sådan samlad kunskapsprofil för den aktuella elevgruppen och även bilda sig en uppfattning om hur de egna eleverna som grupp har presterat på provet i jämförelse med andra elevgrupper i landet (se häftet Lärarinformation sidan 5).

För de lärare som deltar i den obligatoriska inrapporteringen (för elever födda den 6, 16 eller 26 i varje månad) så kan den inrapporteringen göras i samband med en frivillig inrapportering.

Se mer på www.nps.se/inrapportering15. Där finns också en länk till enkäten som alla lärare ska göra.

Två olika resultatformulär

På sidorna 70-71 så finns två olika resultatformulär för framräkning av provbetyg. Enbart ett behöver användas. De olika versionerna är framtagna utifrån tidigare erfarenhet och lärarsynpunkter. I version 1 kommer uppgifterna i samma ordning som i elevhäftet. I version 2 är de grupperade efter delkunskapskrav, för att man enklare ska kunna se om breddvillkoren är uppfyllda. Anvisningarna på föregående sidor är hämtade från resultatformulär version 2, men version 1 fylls i på liknade sätt. De finns i två versioner för att de på lite olika sätt åskådliggör elevens resultat.

Så här räknar du ut elevernas provbetyg:

- 1) fyll i vilka belägg eleven visat på de olika uppgifterna
- 2) summera beläggen på de olika delkunskapskraven
- 3) summera beläggen totalt
- 4) ange om eleven har visat belägg på alla delkunskapskrav (nivå E) eller i tre (nivå C)

Med dessa fyra olika uppgifter så får man fram elevens provbetyg enligt de nivåer som anges på sidan 65.

För de lärare som ska göra en obligatorisk inrapportering på webben (görs för elever födda den 6, 16 och 26 i varje månad), så finns de två olika versionerna där också. Det räcker alltså att fylla i den ena.

Man kan också göra en frivillig inrapportering av alla elever i sin klass/grupp. Då erhålls provbetyg för var och en av eleverna och en jämförelse kan också göras mellan klassens/gruppens resultat och resultatet för riket. Den senare grundar sig på den obligatoriska inrapporteringen, vilket är anledningen till att jämförelsen syns först efter att ett antal obligatoriska inrapporteringar gjorts. Mer om detta på www.npsso/inrapportering15.

Resultatrapport samhällskunskap åk 9 2015, version 1

Samhällskunskap åk 9	Delkunskapskrav 1			Delkunskapskrav 2			Delkunskapskrav 4			Delkunskapskrav 5		
	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Delprov A												
Uppgift A1							☐					
Uppgift A2							☐					
Uppgift A3				☐	☐	☐						
Uppgift A4	☐	☐	☐									
Uppgift A5	☐	☐	☐									
Uppgift A6							☐					
Uppgift A7										☐	☐	☐
Uppgift A8										☐	☐	☐
Uppgift A9	☐	☐										
Uppgift A10				☐	☐	☐						
Uppgift A11	☐	☐										
Uppgift A12				☐	☐	☐						
Uppgift A13				☐	☐							
Uppgift A14	☐	☐										

Delkunskapskrav 1
Eleven har * kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då * samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett * fungerande sätt.
Delkunskapskrav 2
"Eleven kan föra * resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då * samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.

Samhällskunskap åk 9	Delkunskapskrav 1			Delkunskapskrav 2			Delkunskapskrav 4			Delkunskapskrav 5		
	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Delprov B												
Uppgift B1	☐	☐										
Uppgift B2	☐	☐	☐									
Uppgift B3				☐	☐	☐						
Uppgift B4	☐	☐	☐									
Uppgift B5				☐	☐	☐						
Uppgift B6	☐	☐	☐									
Uppgift B7							☐					
Uppgift B8										☐	☐	☐
Uppgift B9										☐	☐	
Uppgift B10	☐	☐	☐									
Uppgift B11	☐	☐	☐									
Uppgift B12										☐	☐	☐
Uppgift B13	☐	☐	☐									
Uppgift B14										☐	☐	☐

Delkunskapskrav 4
"Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.
Delkunskapskrav 5
Eleven har * kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra * resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.

	DKK 1			DKK 2			DKK 4			DKK 5		
	E	C	A	E	C	A	E	C	A	E	C	A
Max. antal belägg	12	12	8	6	6	5	4	0	0	6	6	5
Visat antal belägg för nivå	☐			☐			☐			☐		
Visat antal belägg för nivå		☐			☐					☐		
Visat antal belägg för nivå			☐			☐					☐	

Totalt antal belägg för eleven per nivå:	Max. antal belägg per nivå:	Har eleven belägg i alla dkk? (fyra på nivå E, tre på nivå C)
E	28	☐
C	24	☐
A	18	☐

Provbetyg:

Summering av totalt antal visade belägg på provet:

70

Provbetyget sammanfattar de kunskaper du visat i det nationella provet. Terminsbetyget behöver inte alltid vara det samma som provbetyget eftersom det grundar sig på alla kunskaper du visat i ämnet.

Skola:

Pojke:

Flicka:

Klass/grupp: .....

Födelsedatum: .....

Formulär för resultatrapportering ämnesprov samhällskunskap åk 9 2015

Elevenis namn: .....

Kommun: .....

Läser enligt kursplanen för SVA:

Resultatrapport samhällskunskap åk 9 2015, version 2

Del av kunskapskrav	Visat belägg för nivå E	Visat belägg för nivå C	Visat belägg för nivå A				
Delkunskapskrav 1: Eleven har * kunskaper om olika samhällsstrukturer. Eleven visar det genom att undersöka hur sociala, mediala, rättsliga, ekonomiska och politiska strukturer i samhället är uppbyggda och fungerar och beskriver då * samband inom och mellan olika samhällsstrukturer. I beskrivningarna kan eleven använda begrepp och modeller på ett *fungerande sätt.	Delprov A Uppgift A4 ☐ Uppgift A5 ☐ Uppgift A9 ☐ Uppgift A11 ☐ Uppgift A14 ☐ Delprov B Uppgift B1 ☐ Uppgift B2 ☐ Uppgift B4 ☐ Uppgift B6 ☐ Uppgift B10 ☐ Uppgift B11 ☐ Uppgift B13 ☐	Delprov A Uppgift A4 ☐ Uppgift A5 ☐ Uppgift A9 ☐ Uppgift A11 ☐ Uppgift A14 ☐ Delprov B Uppgift B1 ☐ Uppgift B2 ☐ Uppgift B4 ☐ Uppgift B6 ☐ Uppgift B10 ☐ Uppgift B11 ☐ Uppgift B13 ☐	Delprov A Uppgift A4 ☐ Uppgift A5 ☐ Uppgift A9 ☐ Uppgift A11 ☐ Uppgift A14 ☐ Delprov B Uppgift B2 ☐ Uppgift B4 ☐ Uppgift B6 ☐ Uppgift B10 ☐ Uppgift B11 ☐ Uppgift B13 ☐				
	Summa belägg på delkunskapskrav 1 Antal visade belägg för nivå E Max: 12 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 1 Antal visade belägg för nivå C Max: 12 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 1 Antal visade belägg för nivå A Max: 8 Eleven: <input type="text"/>				
	Delkunskapskrav 2: Eleven kan föra * resonemang om hur individer och samhällen påverkas av och påverkar varandra och beskriver då * samband mellan olika faktorer som har betydelse för individers möjligheter att påverka sin egen och andras livssituation.	Delprov A Uppgift A3 ☐ Uppgift A10 ☐ Uppgift A12 ☐ Uppgift A13 ☐ Delprov B Uppgift B3 ☐ Uppgift B5 ☐	Delprov A Uppgift A3 ☐ Uppgift A10 ☐ Uppgift A12 ☐ Uppgift A13 ☐ Delprov B Uppgift B3 ☐ Uppgift B5 ☐	Delprov A Uppgift A3 ☐ Uppgift A10 ☐ Uppgift A12 ☐ Uppgift A13 ☐ Delprov B Uppgift B3 ☐ Uppgift B5 ☐			
		Summa belägg på delkunskapskrav 2 Antal visade belägg för nivå E Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 2 Antal visade belägg för nivå C Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 2 Antal visade belägg för nivå A Max: 5 Eleven: <input type="text"/>			
		Delkunskapskrav 4: Eleven redogör för de mänskliga rättigheternas innebörd och betydelse och ger exempel på hur de kränks och främjas i olika delar av världen. Dessutom kan eleven redogöra för de nationella minoriteterna och deras särställning och rättigheter.	Delprov A Uppgift A1 ☐ Uppgift A2 ☐ Uppgift A6 ☐ Delprov B Uppgift B7 ☐	Delprov A Uppgift A1 ☐ Uppgift A2 ☐ Uppgift A6 ☐ Delprov B Uppgift B7 ☐	Delprov A Uppgift A1 ☐ Uppgift A2 ☐ Uppgift A6 ☐ Delprov B Uppgift B7 ☐		
			Summa belägg på delkunskapskrav 4 Antal visade belägg för nivå E Max: 4 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 4 Antal visade belägg för nivå C Max: 0	Summa belägg på delkunskapskrav 4 Antal visade belägg för nivå A Max: 0		
			Delkunskapskrav 5: Eleven har * kunskaper om demokratiska värden och processer och visar det genom att föra * resonemang om demokratiska rättigheter och skyldigheter, samt om för- och nackdelar med olika former för gemensamt beslutsfattande.	Delprov A Uppgift A7 ☐ Uppgift A8 ☐ Delprov B Uppgift B8 ☐ Uppgift B9 ☐ Uppgift B12 ☐ Uppgift B14 ☐	Delprov A Uppgift A7 ☐ Uppgift A8 ☐ Delprov B Uppgift B8 ☐ Uppgift B9 ☐ Uppgift B12 ☐ Uppgift B14 ☐	Delprov A Uppgift A7 ☐ Uppgift A8 ☐ Delprov B Uppgift B8 ☐ Uppgift B12 ☐ Uppgift B14 ☐	
				Summa belägg på delkunskapskrav 5 Antal visade belägg för nivå E Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 5 Antal visade belägg för nivå C Max: 6 Eleven: <input type="text"/>	Summa belägg på delkunskapskrav 5 Antal visade belägg för nivå A Max: 5 Eleven: <input type="text"/>	
				Summering Summa visade belägg för nivå E Max: 28 Eleven: <input type="text"/>	Summering Summa visade belägg för nivå C Max: 24 Eleven: <input type="text"/>	Summering Summa visade belägg för nivå A Max: 18 Eleven: <input type="text"/>	
				Tot ant belägg: 70 Eleven: <input type="text"/>			
				Finns visade belägg för nivå E på alla delkunskapskrav: Ja/Nej	Finns visade belägg för nivå C på tre delkunskapskrav *: Ja/Nej	Elevens erhållna provbetyg:	

*) Dkk 4 undantaget

Provbetyget sammanfattar de kunskaper du visat i det nationella provet. Terminsbetyget behöver inte alltid vara det samma som provbetyget eftersom det grundar sig på alla kunskaper du visat i ämnet.

Elevers namn: ..... Skola: Pojke:
 Klass/grupp: ..... Flicka:
 Födelsedatum: .....
 Kommun: .....
 Läser enligt kursplanen för SVA:

Formulär för resultatrapportering ämnesprov samhällskunskap åk 9 2015

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK